

عروضى وزن: متقارب مثنى مقصور- محذوف
(فُعولُنْ، فُعولُنْ فُعولُنْ، فُعول)

تېنگرىگه مناجات

قلم چشمه سيدن سولر آقيزيب
بغير قانيدن ، تامچى لر تاميزيب
سؤزيم رخشينه نېچه جولان بېريب
بو جولان بيله ، داد ميدان بېريب
نبى نعتينى تيلده جارى اېتيب
اولوغ تېنگرى گه آه وزارى اېتيب
سؤز اُستادلىرى جمله سين ياد اېتيب
ينه سؤز بيلن عرضيم انشاد اېتيب
كه تېنگرى نامى بېرله سؤز باشلەيىن
اؤزيمنى خيال بحرينه تاشلايىن
الھى كه لوح و قلم حرمتى
ينه عرش و كُرسى نينگ هم حرمتى
بارى انبىأ ، اوليالر حقى
سجودينگ بيله قدى يالر حقى
محمد حقى ، اول رسول شفيع
رسالت سرسيريده اؤرنى رفيع
كه هم چاربار واماملر اوچون
ينه بارىچه تشنه كاملراوچون

رسا اېت تېلېم نى ، صفاتېنگ دېپه
 يازېب شمه يى ، جود ذاتېنگ دېپه
 سېنى حمد اېتار گرچه امكانى يۇق
 صفاتېنگ كتايېنى پايانى يۇق
 كېشى عقلى ووهميدن سېن اولوغ
 كه آدمگه دور سېن اۇزېدن ياووغ
 عقل گوهرى بيزگه بېرگان خدا
 ينه رزق ونعمت يبارگان خدا
 بو حالېمگه اېت رحمتېنگدن نظر
 مېنېنگ اونلرېم قۇيمه گيل بى اثر
 الهى بيلور سن كه درمانده من
 كه جودېنگ كتايېنى ناخوانده من
 كېچر تون وكون مېنگه غم- درد ايله
 كۇزېم ياشى وچهرهء زرد ايله
 سېنگه ذره مخفي ، بو حالېم اېمس
 كېچه- كوندوزوماه وسالېم اېمس
 خدای عيان و نهان سېن اۇزېنگ
 بارى كوچسيز وپُر توان سېن اۇزېنگ
 ترّحم بيله باق مېنېنگ حالېمه
 ينه رحم ايله بو احوالېمه
 مدد قيل ، عنایت كۇزى بېرله باق
 كۇنگيل كۇزگۇسېنى اۇزېنگ ايلب آق

بغيشله مېنگه گنج وارسته ليغ
 چيقه رگيل كؤنگلدن غم بسته ليغ
 ينه قويمه ي اؤزدن مېنگه يار بؤل
 بو يارليك بيلن بيزگه غمخوار بؤل
 ينه سېوگيدن روشن اېت جانيميز
 حفاظت خلل دن قيل ايمانيميز
 كه بيلماك طريقيده قيلگيل مدد
 بو يولده اېتيب دفع هر بد ورد
 عنايت اېتيب مېنگه طبع روان
 بو طبع روان بيرله ، بخت جوان
 ۱۳۷۱ | ۴ | ۱۵ ميمنه

عروضی وزن: رمل مثنیٰ مقصور
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلات)

وطن نی اہسلب...

آریلیق دردیگہ بیغلب، کۆزلریم نمناک اہتہی
کۆیدیریپ تۆققیز فلکنی ، آہ آتشناک اہتہی
کبچہ لر تینمہی فغان ونالہء غمناک اہتہی
تہلبہ لردبک قیچقیریپ اہتاک - یقامنی چاک اہتہی
اہندی کیم بۆلدیم بدرغہ ، آیت کیمدن باک اہتہی
***

قیسی بیر دردیمگہ بیغلہی بی کس وبہچارہ من
قیغو وغم کلفتیدن ، بغری یوز مینگ پارہ من
یار دن - دلدار دن آیرو، بسی آوارہ من
آنہ یور تیمدن جدا بۆلدیم، نی بختی قارہ من
اؤی نی غم بحرگہ تشلب، عقل نی دراک اہتہی
***

توشتی عزت اوجیدن تۆپراققہ یارقین یولدوزیم
اہمدی اؤتگہی حسرت وغم بیرلہ کبچہ - کوندوزیم
دوست- دشمن آلدیدہ اہندی قچان قالدی یوزیم؟
اؤتمیشیم افسانہ گہ اؤخشار، ایشانمنگ لر سؤزیم
دھرنی یخشی - یمانیدن نپچہ کون باک اہتہی
***

بېلكم اوزره قۇيدى گردون درد ومحتن تاغىنى
 حسرت وغم بىرلە اۆتكردىم يىگىت لىك چاغى نى
 صر-صر غم پايمال اېتتى كۆنگىل پىراغىنى
 عمرلر بۆلدى كىشى كۆرمىس تىپم نىنگ ساغىنى
 شىرهء جانىمنى تاكى طعمهء ضحاك اېتسى؟
 ***

بىر زمان كېلدى كە بۇلسك تاغ كىي برداشلىك
 مونچە ھم بى اتفالىك، بس اپرور اوباشلىك
 بارچە قۇلداشلىك اېتايلىك، برچە ميز تىلداشلىك
 باش سىز اۇلمس ھىچ ملت، ايلە منگ بى باشلىك
 آه، آنە يورتىم دېب اۋزنى ھر سارى چالاک اېتسى
 ***

يا امير تېمور بابام روحى مدد قىل حيدرى
 كىم غنىملر مكرى بوزدى، اۋزلىگىم نىنگ كشورى
 بىر تمان ياو فتنه سى بى اتفالىك بىر سارى
 بىر لىشىنگ خلقىم قورىلسىن بىر « سد اسكندرى »
 شانلى اجدادىم يۇلېن اىزلب، اۋزىم چالاک اېتسى
 ***

قىغو دن يازدىم يارانلر غملى كۆنگلوم ناله سى
 قىدە بۇلسم مىلى، كۆنگلوم دور وطن نىنگ واله سى
 برچە ميز بىر تن اپرور ميز، بىر درخت نىنگ ياله سى

غفلت اويقو سيدن اويغان ، تېبران اۋزبېك باله سى
غم هجوميدين پريشان كۈنگلومى افلاك اېتەى

عروضي وزن : رمل مثنى محذوف - مقصور
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن)

دمبوره وصفى

تيتره سه هرتارى ، كۈنگيل گه ياقا دور دمبره
فرحت و خوشليک اېشىگىنى قا قادور دمبره
هر تارى بيرعالم وهر نغمه گه مينگ رازى بار
سوو كى كۈنگيل دېنگيزيده آقا دور دمبره
سحر لى اۋازى اېللىر برچه نى سرشار و مست
بو خصوصيت بيله مېنگه ياقادور دمبره
آته - بابام دن مېنگه قالگن بو اسباب طرب
اۋزليک و اۋزبېك ليگيم مېنگه تاقادور دمبره
ايله سه هرچالغوچى اۋز چالغوسىگه افتخار
مېنگه بس بو دمبره ، مېنگه باقا دور دمبره
۳جدي ۱۳۸۶ ميمنه

عروضى وزن: رمل مسدس محذوف- مقصور
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلن يا فاعلات)

ابشك وصفده

مطلقيت تختيده خان دور ابشك
 خان ايمس ابل اوزره سلطان دور ابشك
 خانليكنى كوزگه ايلمس بچه غر
 گو ييا ايشدن پشيمان دور ابشك
 گر ساووقدن اولسه ابل لر يوق غمى
 توغوسيز ليككه ابريشگان دور ابشك
 كلته فهم و هنگى وزوم ليك بيلن
 ابل ارا مشهور دوران دور ابشك
 قيستيريپ دمىنى چا پگهى هر طرف
 اريه نى كوپ ييب شتابان دور ابشك
 كوپ ابشك ليكلر بيلن الگن مقام
 بخت وتختى بيرله خندان دور ابشك
 اوزى هم خان بولسه نسلى دور اولاغ
 شو اوچون اتى قويلگان دور ابشك
 هر نى هم بولسه ابرور حقيگه قول
 شو اوچون محنتقه باتغان دور ابشك

گاہ ساغچی، گاہ سولچی، رادیکال
 هر قله ی بؤلسه ساتیلغاندور ایشک
 ای ایشکلر بیرلشینگ بیک لیک اوچون
 عصر سیزنینگ عصرینگیز ، خاندور ایشک

۱۳۸۶/۱۴/۲ میمنه

***

عروضی وزن: رمل مثنی مقصور- محذوف
 (فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن یافعلن)

غم اونی

احساسلی ملتجی بیگیت ، اؤرنی دایم یانمیزده بؤش قالگن
دوکتورهارون تورانی خاطره سبگه بغشله نب باز بلگن !

قؤیمه دینگ ای چرخ بیزنی خاطر خرم بیله!
 دایما حسرتده اؤتدیم ، قیغو بیرله ، غم بیله
 اؤز غمیم بیرله ابدیم غرقاب، تاپمای راحتی
 خاطریم آزرده اپردی فتنه عالم بیله
 اؤلدی تورانی دبان ناگاه کپلدی شوم خبر!
 قیته دن کلفتده باتدیم اوشبو قیغو - غم بیله
 اوشبو غم قؤیدی کؤنگیل گه قیته دن ، داغ اوزره داغ
 اؤلسم ابدی توزه لمس بو یرا، مرهم بیله

آه کيم کبتي جهاندن ، داغی کبتمس تا ابد
 بيغله سم نوحه قوريب هر قنچه سازِ غم بيله
 گرزمان نفي قيلسم عيب قيلمه اي رفيق !
 چونکه اؤتکرديم بوتون عمریمنی رنج و غم بيله
 اېمدی تايمه يدور اميني عمرلر بویی قووانچ
 الفت ألس خاطری ، نوروز ايله ، بیره م بيله
 محمد كاظم اميني، میمنه ۱۳۸۸/۱/۱۷

عروضی وزن: رمل مثنیٰ محذوف- مقصور
(فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ - فاعِلَات)

اُوقیتووجی توصفی

ای معلم سبن بیلیملر یورتی نینگ سلطانی سن
یوق غلط دبدیم که اوشبو یورت نینگ خاقانی سن
عارف و ملا و عالم سبندن ایتگه ی، کسب فیض
اوشبوامکان سیز جهانده ، بارچه نینگ امکانی سن
سبن معلم ، سبن پیامبر ، پیشوا سن ابل اوچون
در حقیقت سبن جهالت دردی نینگ درمانی سن
بار قرانغولرنی یاروتدینگ ، قویاشدپک پارله نیب
معرفت لر کشوری نینگ، نادر دورانی سن
قولله - قوتله ، بیلیم اؤرگت ، وطن اولادیگه
اوشبو آچ قالگن اولوس نینگ ، سووی بیرله نانی سن
تا بشر سبندن بیلیم آلدی ، تانیدی اؤزلیگین
علم ودانش باییده ابلنی بویوک آرمانی سن
حققه یبتگه ی هر کیشی کیم ، سئنگه ایتسه احترام
بیر اولوغ آرمان اوچون ، ابل و اولوس قربانی سن
حق تعالی ایله گن تکریم قرآنده سبنی
چونکه بارلیق عالمی نینگ ، سبن سرو سامانی سن
کویله سه هر نچه تو صیفینگ امینی ، تون وکون
ارزیگه ی شائینگگه چون کیم مدح نینگ شایانی سن

عروضی وزن: رمل مثنیٰ محذوف- مقصور
(فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلاتن)

کونگیل لر قبلہ سی

سپن کونگیل لر قبلہ سی، عرش آشیانیم سن وطن
 بار و یوقیم، سپوگلیم، روح و روانیم سن و طن
 مہر لی قو ینینگدہ کوز آچدیم، ہم ینہ تاپدیم کمال
 سپو گلی توقن آنم، ہم مہر بانیم سن وطن
 سپندن ایرو، مہنگہ یاقمس جنت الفردوس ہم
 اسم اعظم دہک، مہنینگ ورد زبانیم سن وطن
 اہسکیمس عشقینگ دلیمدہ، قیدہ ہم تورسم تورہ ی
 بارلیق دیوانیدن خوش داستانیم سن وطنیم
 ناخلف لر اہلگیدین سپن دایما چپکدینگ ستم
 کبچہ - کوندوز اہس و ہوش، سوز نہانیم سن وطن
 جانیمہ دوزخ عذابی سپندن ایرو کبچگن عمر
 جانگینم سپنگہ تاقلگن، آنہ جانیم سن وطن
 تا کہ دوران فتنہ سی آتدی پلخمان تاشیدہک
 آہ کہ غُربت یورتیدہ قینغوردی، جانیم سن وطن
 تا بدرغہ بولمدیم، قدرینگنی اصلا بیللمہ دیم
 کیندیگیم قانی تۈکیلگن، آشیانیم سن وطن
 اہمدی تاپمس عمرلر بۈیی امینی راحتین
 تا حوادث فتنہ سیدن بغری قانیم سن وطن
 محمد کاظم امینی، پشاور-پاکستان ۱۳۷۷/۱۵/۷

عروضى وزن: رمل مثنى محذوف
(فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلُنْ)

ملت قىغوسى

اېل ديمه آنى كه اوزدن اختىارى بولمسه
اېركىنى سقله شده ذره، اقتدارى بولمسه
باشىگه توشگن فلاكتنى دېسه عدل خدا
قارنى تۇيمه ى آچ - يلانغاچ ، يۇق و بارى بولمسه
علم و صنعتدن اوزاق ، دايم جهالت بيرله يار
اۈزگه اېل لر آلدیده، سان و قطارى بولمسه
فكر و ذكرى قارنى نىنگ قىغوسى بوپولسه تون وكون
اۈتمىشىدن اۈزگه آنىنگ افتخارى بولمسه
ناحق و حق فرق اېتالماي، ياقاشيده، يالباريب
هم تيرىكلىك باييده اولگو - شعارى بولمسه
درد بيدرمانى تايمه ى بيرزمان ، بيردم علاج
سارغاريب كۈز فصليدېك ، كۈكلم بهارى بولمسه
بارى عمرى ايرىلىق همده بۇليب صرف نفاق
اۈزليگىن سقله شده اصلا هيچكارى بولمسه
معرفت سىز ليكدن اولسه ، هر يېتىمچه انگه باش
تارىخين تىكله شده بير چابك سوارى بولمسه
دايما مَن - مَن ليك اولسه آنىنگ اېزگو - نيتى
بۇخل و بدگويلىكدن اۈزگه ، كاروبارى بولمسه

اۋلتيريب قان ييغلهسك ارزير بو ابل نينگ حالىگه
عصرلر جان بېرسه ليكن ، جان كويلارى بۇلمسه!

ابسلتمه:

فارياب ولايتىده ۱۳۸۸نچى يىل نينگ قوس آيىده، ايلك بار«خاتينلر تعليم بېرىش مركزى»دېب اتەلميش نادولتى تشكىلات تشبشى بيلن، كمبغل-وقشاق يىگيت لرنينگ گروهى تۇيى بۇليب اۋتدى. قويدە گى شعراوشبو مناسبت بيلن يازيلگن .
عروضى وزن: (رمل بحري نينگ فروعاتى)

ننگى حبات مژده سى

شهر يميزده ايلك مرته ،
اۋنتە اوى آباد بۇلدى ،
اۋن يىگيت تورموشگه چيقدى ،
قوش كى توزديلر اويە ،
مهر وسپوگى بيرلە باغلب عهد وپيمان ،
قنچه هم بو يولده تارتىب رنج و حرمان ،
اېسكى ناتۇغرى رواج و رسملر نينگ قىدى دن آزاد بۇلدى ، اېلنى
بير خىلى ،
هم قلىن - قسمت دېگن اژدرنى كاميدن قوتيلدى اېل
وهم اوشبو طلسم سيندى ،
اوشبو اېسكى رسملر كيم ظلميدن برباد بۇلدى عصرلر
بۇيى ، اولوس اويى ،

اى اولوسلر اويغانينگ اېمدى بوغفلت اويقوسيدن!
 اۋزىنگىزنى قوتقزىنگ بىردم جھالتدن ، جنايتدن ،
 تاقچان بويداق يىگىتلر اويله نيش آرزوسيده ، ايش اخته ريب
 سرسان يوريسين اۋزگه يورتلرده؟ ،
 تاقچان قالسين قرريب اويلرنى چارديواريدە قىزلرنى ،
 گۈل عمرى بۇليب كول؟ ،
 اوشبو ناتوغرى رواج ورسملرنى يۇق اېتىنگ ، تشله نك!
 بىرلشىنگ انصاف- عدالت اۋرنه تيش يۇلಿದೆە اى خلقىم!
 ايله نگيز انصاف ، عدالت بىر- بىرىنگىزگه ،
 نېگه كىم ،
 اوشبوتاش اغىر ليگى بېللىرىنى سىندىرىدى!
 ۱۳۸۸/۹/۷ مېمنه- فارياب

عروضی وزن: هزج مثنیٰ سالم
(مُفَاعِلُنْ ، مُفَاعِلُنْ ، مُفَاعِلُنْ ، مُفَاعِلُنْ)

مقیمي غزلیگه تخمسی

کبلیب قاشیمگه اول لعلینگنی خندان آیلا دینگ ، کبتتینگ
محبت شیوه سی بیرلان چو پیرسان آیلا دینگ ، کبتتینگ
آقوزیب کوز یاشیم ، کؤکسیمنی بریان ایلا دینگ ، کبتتینگ
«کؤنگیلنی غنچه دېک چون ته- بته قان آیلا دینگ ، کبتتینگ
خلاق ایچره محزون وپریشان آیلا دینگ ، کبتتینگ»
***

ایگی میگون دوداغینگ حسرتینده لبلریم تشنه
کوزینگ جادو، قراقینگ اوق وهمده قاشلرینگ دشنه
مېنینگ قتلیمگه بېل باغلب، بولر گویا توزیب صحنه
«آتیب تیر جفا دل لارگا هر یان دین سالیب رخنه
نېچوک سلطانکه سېن ملکینگنی ویران آیلا دینگ، کبتتینگ؟»
***

توشوب فرقتگه هر تون، کؤککه یبتگای آه و افغانیم
تنیم خاک ره اولدی همده آماج بلا جانیم
یولوقدی عشق ناگه آرتدی دلده، داغ حرمانیم
«جدالغ کنجیده ایتمس مودی حسرتده قالگانیم؟!
ینه شأنیمگه بیر آرتوقچه داستان آیلا دینگ ، کبتتینگ
***

فراق وھجر بىر لان ايگى كۈزىمنى پُر آب ايلاب
 اياق- قۇلىنى عاشق كۈنگلى قانيدن خضاب ايلاب
 طريق مهر والفت ده ، وفادن اجتناب ايلاب
 « توشوب آتدين غضب ايلار كېتماققە ئىتاب ايلاب
 بو ايشنى قىلمس اپردى ھىچ مسلمان ايلادىنگ ، كېتتىنگ»
 ***

قالىب من كنج حسرتده سۇرارده آشنايم كيم؟
 اميدىم ، سېوگىم ، اۇر تاغىم ، بوغمده ھمنوايم كيم؟
 فراقىده چېكرباش ھرزمان آھ رسايم كيم
 «اگر تاش بۇلسە ھم كۈنگلىنگ يېرىب بۇلغاي ملايم كيم
 كۇرونسە دشمنيم ، يېر بىرلە يكسان ايلادىنگ كېتتىنگ»
 ***

اگر بۇستانده كىرسە گل تېرووچى ، گل آلور سىلاب
 وياكە اوگە چىقسە ، اوچى يور گاي صيد نى پىلاب
 قراقچى ايگى كۈزىنگ ، آلدى كۈنگلىمنى خراب ايلاب
 «اۇلدە آشنايغ قىلميشىنگ چى ؟ آخرى تشلاب
 اُميدىم شولمودى كيم زار وھيران ايلادىنگ ، كېتتىنگ»
 ***

جفاى يار چېكماكده نې يلغوز يكە كۈنگلىم دور
 ولى عشقىنگدە چېككن غملىرىم كۈپلرگە معلوم دور
 وفا ايستار امينى گرچە دشنامىنگگە محكوم دور
 «دعاى دولتىنگ كۈز لار» مقىمى «گرچە محروم دور
 بۇلك كا نعمت و صلىنگ ، فراوان ايلادىنگ ، كېتتىنگ»

عروضي وزن: رمل مثنى محذوف
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن)

مولنا آتاي غزليگه تخميس :

كؤرگالي چاغيم كؤنگلده حسرت اؤتى ياقيلور
كبتگاي ابلكىمدين قراريم ، كؤزلاريم قان تاميزور
ببر باقيش گه كيرپيكي ابتتى دل وجاندين عبور
«اول پرى كيم سوو يقاسينده ، پرى تيك اؤلتورور
غايث نازكلوگيدين سوو بيله يوتسه بؤلور»
***

چيقدى آي ينگليغ سبزيلىب ، اول كمان ابرو بيله
آيله بان كؤنگيل پريشان ، خرمن گيسو بيله
تؤرت ياقدين غمزه اؤقين ياغدوريب جان ودله
« تامگر كيم سلسبيل آيينه جولانى قيله
كېلدى جنت روزنيدين آب كوثر ساري حور»
***

كؤرينور شمشاد ينگليغ ، قد لرزانى سووده
تېبره نور عكس رخى پيدا وپنهانى سووده
گوييا چيزدى عجايب صورتى ، مانى سووده
« اول اېليك كيم سوودين آريقتور ، يومس آنى سووده
بلكه سوونى پاك بؤلسون دېب ، اېليكى بيرله يور»
***

مشكل اېرميش بىر حقيقت گه ايشانماق سۇز بيله
 بىر پرىي پىكر نى سېزماق قد دل افروز بيله
 كيمسه ، قتيق دور ايشانسە كۇرماي ، اۇزدن ، اۇز بيله
 « اېمدى بيلديم راست اېرميش ، بلکه كۇرديم كۇز بيله
 اول که دېر لار سوو قىزى گه - گاه كۇز گا كۇرينور »
 ***

مصحف حسنين قرائت اېتتى كۇنگيل اېرته راق
 بيلمايىن معجز كلامى ، باقدى هر يان بى سۇراق
 قالدى دېب تېلبه امينى مهر رويىنگدين يىراق
 « قاشلرين ياسين اتايى كۇرگالى حُسن ايچره تاق
 صبحدم محرابلرده صفحه « ياسين » اۇقور »
 ۱۳۷۲/۳/۱۵ ميمنه - فارياب

عروضی وزن: هزج مسدس محذوف- مقصور
(مَفَاعِلُنْ، مَفَاعِلُنْ، فَعْلُنْ یا مَفَاعِلْ)

صبا گه عرض حال!

صبا بارگیل دیاریمگه گذر قیل!
 دیاریم حالیدن بیزنی خبر قیل!
 مروت قیل دیاریمگه سلام آیت
 باری اورتاق ویاریمگه سلام آیت
 نپچوک کپچدی دېگیل ابل لرنینگ حالی؟
 نپچه بؤلدی اولوس غم پایمالی؟
 امان قالدیمی یار و آشنا لـر؟
 باری محتاج نان بختی قرالـر
 نپ کپچدی یا و قؤلیده باشلریدن؟
 کیشی آلمس خبر کؤز یاشلریدن
 اولوس لر قنچه سی تالان ایتیلدی
 که قنچه حالیکه حیران ایتیلدی؟
 قماققه توشتی قنچه قرری و یا ش؟
 بو حالتنی نپچوک ابل ابتتی برداش؟
 نپچوک بؤلدی عزیز و آشنالر؟
 بلا لرگه یولوققن بپنـ و الـر

قرا تون اۋلدى بىر دن ياقتو كوندوز
 تۋستدن يولوقىب بو حال مر موز
 يىغىلدى علم وصنعت دستگاھى
 كه اۋلدى ملك وحشت خوفگاھى
 يىنه بۋلدى حقيقت اوشبو اوھى
 كيشيلر اۋزليگين سقله شده اعدام
 بوتونله ى بلده لر ابلدن بوشاشدى
 ستم همده تعصب حددن اشد ى
 مگر كيم آسماندىن ياغدى كلفت
 كه بۋلدى بر چه ابل پامال ذلت
 وطنگه جهل وظلمت چاغى كېلدى
 بلا وفتنه آليب ، ياغى كېلدى
 بار ى جان خوفيدن آواره بۋلدى
 اولوس آواره راق تاباره بۋلدى
 خلاصه ايله سم سۋزيم قولاق سال!
 توشيبدير ابل باشيگه ، اغير احوال
 ***

شوغملر بىرله مین هم آشنا من
 كېچه - كوندوز گرفتار بلا من
 فلک بېداديدن آواره بۋلگن
 پناه ايزلب بسى بېچاره بولگن

فلک نینگ ظلمینی سرگشته سی من
 ستم بیرله تعصب کشته سی من
 وطن نینگ کعبه سین یاو لرگه بپرگن
 قدمنی مکه الله ساری قویگن
 اوشل یوزی قرا آواره دور من
 که شونده ی بیرده بختی قاره دور من
 وطن بوساغه سینی ایله سم ییاد
 هجوم غم اپتار طبعیمنی ناشاد
 کوزیمده اویقو یوق ، دلده حضور یم
 اوشالگن جام عیشیم هم سرو ریم
 بولیب من تاکه غربت مبتلاسی
 حزین کونگول اپرور غربت اداسی
 تیریکلیکدن بوتون دل سرد دور من
 تون وکون مبتلا ی درد دور من
 توتیلگن گرد کلفتدن قباغیم
 کیم آرتر کون - سایین بودردوداغیم
 بولیب رنگزرد یات و آشنا گه
 تون وکون ییغله رم یلغوز خدا گه
 وطنده سیغمه گن ، عالمده سیغمس
 خدا تیندیر مه گن البته تینمس!
 رجب ایی نینگ ۲۵-۱۴۲۰ ییل ،
 مشرفیه- مسجد بلال- المدینة المنوره

عروضى وزن: رمل مثنى محذوف
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلن)

ملامت تاشى

عشقدىن كۈنگلىمدە بىر آرتىقچە داستان دورنەھان
اوشبو داستان دستىدىن ، دلدە مىنگ ارماندور نەھان
اى مسلمانلر دېمىنگ باشىمدە دوران فتنە سى
تە-بتە قانلىغ يورە كدە، مېھر جانان دور نەھان
جان اگر بېرگندە ھەم رازىمنى اېتمىسەن عيان
گرچە ناز وعشور بېرلە ، جانىم ألغاندور نەھان
يارسىز عمرىم كېچەر، دردوغم وحسرت بېلە
اھ ھجرىدىن كۈزىم قان ايچرە قالگاندور نەھان
داد ايسترچرخدىن ھجرىدە ھەرچېكەن اۋنىم
دردلى كۈنگلىم ارا بىر عشق سوزان دور نەھان
كۈزلىرى غىنج ودلالى بېرلە جانىم اۋرتە گن
نال جىسمىم ايچرە سانسىز ، فتنە سالغان دور نەھان
بې رياضت ممكەن اېرمىس عشق ارا طى الطرىق
ھەم بو صحرا گردىدە مىنگلرچە داستاندور نەھان
عشق ارا قۇيدىنگ قدم قۇرقمە ملامت تاشىدىن
اى امينى اۋىلە كىم بو يۇلدە پايان دور نەھان
۱۳۷۳/۸/۱۸ مېمەنە-فارىاب

عروضي وزن: رمل مثنى محذوف
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلن)

يوپوك شان

اي اولوغ ملت سېنينگ قهرينگده توفاندور نھان
اوشبو توفان ھييتى دن، جسم ارا جاندور نھان
«بابرى خط بيرله يازگندور فلک مدھينگنى کيم
دردلى کونگلينگده مينگلې ، اېزگو- ارمان دور نھان
سۇيله گن افراسيابينگ وصفينى حتى رقيب*
اي انايور تيم سېنينگ قۇيينگده تۇران دور نھان
قيغولى کونلرده ساليب، سېندن اوچ آلدی فلک
کوکسيگه آتينگ تياغى، داغ قۇيغاندور نھان**
کۇرمگه ي بير نادرى تا تورک نينگ بېدادى دور ۲
چرخ اوزره وصفينگ اېتمککه سخندان دور نھان
آلپ ييگيت لرنينگ ياتاغى، معرفت نينگ بېشيشيگى
تۇپراغينگ آستیده مينگلرخان وخاقاندور نھان
باش کۇتر! قدينگنى تيك توت ، سور آتينگ ميدان ارا
کيم ينه شا نينگده بير آرتيقچه دستاندور نھان

*فردوسى نينگ شاهنامه سيدن مقصد.

** نوابى حضرتلرى نينگ قويده گى بيتلريگه اشاره:

مېن اول مېن که تاتورک بېدادى دور بو تيل بيرله تا نظم بُنيادى دور

فلک کۇرمادى مېن کىبى نادرى نظامى کىبى، نظم اراقادى

عروضى وزن: رمل مثنى محذوف - مقصور
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن يفاعلن)

نفاق اۋرگن اولوس

اى نفاق اۋرگن اولوس ، اۋتگن زمان يادىنگده مو؟
 آچ - يلانچاق يورگه نىنگ بې آب ونان يادىنگده مو؟
 ايرىلىق طرحىنى تشلب سېنگه بېداد اېتىلر
 حسرت وغمىن اېدىنگ آزرده جان ، يادىنگده مو؟
 بېنوالىكلر بىلن اېردىنگ پرىشان عمرلر
 اۋتمىشىنگدن ايلايىن بىراز ، بيان يادىنگده مو؟
 عصرلر بۇيى تعصب يوزىدن ، اۋز يور تىده
 اېل- اولوسىنگ بۇلدىلر بېخانمان ، يادىنگده مو؟
 «دولت كىتان» اېدى ھمتلى قۇرىقچى سېنگه
 حۇلىگىنگ سىقلىش يۇلىده بېردى جان ، يادىنگده مو؟
 بار ويۇقىنگ بۇلدى تالان ، مىنگ تونوس افسون بىله
 تقدىرىنگه اېردى حاكم ، قلىبان يادىنگده مو؟
 حق- عدالت ، حۇرىت دىب ھرزمان اۋغلان لرىنگ
 اېتىلر مردانه توختەب قوزغالان ، يادىنگده مو؟
 آل يوزىنگ سر غردى غمىن ، كېتىدى شان وشوكتىنگ
 بېنوالىكلر بىلن اۋتىدى زمان يادىنگده مو؟
 سېن ىشەب قشاق ، ياقدى نفت وگازنى اۋزگه لر
 قپ- قرانغو بۇلدى كۇزىنگه جھان يادىنگده مو؟

هرني قیغو کیم باشینگگه توشدی ، تارتینگ کلفتین
 محنتینگده چین گوا هدور آسمان ، یادینگده مو؟
 عصرلر بویی باتور اوغانلر لرینگ بۇلدى هلاک
 یوللرینگ ایلب ستم ، آقیزدی قان یادینگده مو؟
 تاغ قازیب ، محنت چبکیب ، تبعیض یوزیدن یینچیلیب
 اپتدی سېنگه مرحبا اهل جهان یادینگده مو؟
 اپتمه گن جرم آتیگه قالدی قماقلرده چوریب
 ایچکویار فرزندلرینگ اۇلدى بو سان ، یادینگده مو؟
 یاشیرین ابرمس سېنى باشدن کېچیرگن محنتینگ
 معرفت اهلینی آلدیده عیان ، یادینگده مو ؟
 قهرمان اوغانلر لرینگنی ماتمیده بۇلدى ، قان
 کۇزلرینگدن یاش اۇرنیگه روان ، یادینگده مو؟
 حق تیلب ، اېسکی توزیمنی تۇنته ریش ارمانیده
 هاریمه ی اېتتینگ کۇره شلر بی امان یادینگده مو؟
 ملی جنبش دن یینه تاپتینگ وقار وافتخار
 شهرتینگ توتدی جهان نی جاودان یادینگده مو؟
 اۇزلیک و اۇزبیک لیگینگ تاریخی سقلش یۇلیده
 هم یازیلدی شأ نینگگه مینگ داستان یادینگده مو؟
 اېسکی تاریخینگی تیکله ب ، اېل- اولوس اپتدی قیام
 اۇتکزیب بو یۇلده کته امتحان یادینگده مو؟
 مینگ یشه ای ملتیم ! تاپمه ی بو عالمده زوال
 اوشبو کونلر سېنگه اېردی آرمان ، یادینگده مو؟

چين كۈنگيلدن ياش - اولوغ بير اتفاق ايله ش كېره ك
 كيم نفاقلر بۇلدى اسباب زيان يادىنگده مو؟
 تېبره نينگ اى انه خلقيم، اېمدى حق ألمك اوچون
 كيم بو يۇلده اۇلدى مينگرچه جوان يادىنگده مو؟
 ارمغان اېتديم اولوسگه اوشبو موزون نامه نى
 دېب مبارك جنبش و ينگى زمان يادىنگده مو؟
 ۱۳۷۰/۱/۲ ميمنه - فارياب

عروضی وزن: رمل مثنیٰ محذوف- مقصور
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلن یافاعلات)

اَیریلیق دردی

اَیریلیقده قالدی کؤنگلیم یار جاندن اَیریلیب
دبمه گیل کیم یار جان، بلکه جهانندن اَیریلیب
عُربت ایچره تېلبه بؤلدیم بېنوالیکلریبلن
بېنواقوشدېک که قالگهی اَشیانندن اَیریلیب
یأس و حرماندور انیسیم ، کؤز یاشی زادِ رهیم
ناتوان لیکلریبلن، تاب و توان دن اَیریلیب
بسکه کؤردیم عالم ایچره خلقدن ناتوغریلیک
تانگ اېمس کؤز یومسّم اېمدی خانماندین اَیریلیب
دهرنینگ یخشی - یامانیدن امیدابتمه وفا
اؤزنی قوتقر گیل کؤنگیل ، یخشی - یامانندن اَیریلیب
وه نی اَچینگ دورمینینگ بختسیزلیگیم نینگ اَرتکی
نیلایین قالدیم بیراق ، بخت جواندن اَیریلیب؟
ناگزیرخوی اَپتمیشم یخشی - یامان بیرله نبتای؟
تا دبماسین خلق قالدی دېب ، زماندن اَیریلیب
تهران ۱۳۷۴ / ۸ / ۱۵

عروضی وزن: رمل مثنیٰ محذوف
(فاعِلَاتْنُ ، فاعِلَاتْنُ ، فاعِلَاتْنُ ، فاعِلُنْ)

ظہیر الدین محمد بانر غزلبگہ مربع:

نقد عمروم چیقدی قُولدین فتنہء عالم بیله
دلده آرتدی داغ حسرت غصه ء پیہم بیله
بؤلما دیم عالمدہ بیردم خاطر خُرم بیله
گر ایلیک تین کبلسه بیردمنی کبچورمانگ غم بیله
***

تابکی بېداد اېتار جانیمده هجران شدتی؟
تاقچان آیلائی تحمل اول صنم نینگ فرقتی؟
نېچه بؤلغای یار هجرانی و دوران محنتی؟
نقد عمروم آه کیم اؤتتی غم وماتم بیله
***

نال دور بو زار جسمیم سېن سیز ای کان ادا!
سېندن آیرو قیغو دور مونس منگا صبح ومسا
ظاهر اؤلغای هر نفس بیرتون ساچینگ نینگ هجریدا
اؤتلوق آھیم دود ینگلیغ چیقسه پیچ وخم بیله
***

سېندین ای پیر مغان بو یۆلده اېسته یمن نجات
ای مُغنی پرده گه کبلتور ینه صوت بیات
ای کؤنکیل تاکیم کؤروب مېن اول پریدین التفات
اختلاط اېتماک منگا یاقمس، بنی دم بیله
***

نوبهار عمروم اۋلدى سارغاريب هجرينگده كۈز
بو، بوزوق كۈنگليم گه رحم ايت، آنى لطفينگ بيرله توز
قطع ايتيب بابر، بارى دين چون سنگا كېلتوردى يوز
باك اېماس يكروى بۇلسه جملهء عالم بيله

ميمينه ۱۳۷۳/۷/۱۲

عروضى وزن: رمل مثنى محذوف
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلن)

منگو تارىخ

فخر بىرلن تاركى كۈكلرگە يېتگان اۋزبېگىم
منگو تارىخ دفتريده اېسكى عنوان اۋزبېگىم
بىرلە شىش دن اېتدىلر تسخير اجدادىنگ جهان
اتفاق سىزلىك بىلن بۇلگن پرىشان اۋزبېگىم
باش كۇتار! ادى انا يورتىنگنى قوزغون - قرغه لر
تغرل و بورگيت كى كۇكده اداشگان اۋزبېگىم
عصرلر بېك لىك قىلىپ ، قۇل لىككە يېتىدىنگ عاقبت
نېچە قالگاي سېن اسير قوم افغان اۋزبېگىم؟
كېتتى اول كونلرگە اېردىنگ يېر يوزىنده توركتاز
قۇيگن اېردى شېرتىنگ كۈكلرگە نروان اۋزبېگىم
كېتدى باتو - كۇل تگىن لرىورتى هم تۇران زمين
آته - اناسى اۋلىب ميدانگه قالگان اۋزبېگىم
اۋزلىگىنگ البته الگاي سن ، گراپتسنگ اتفاق
هم شھيد هم غازى دور اۋزلككە يېتگان اۋزبېگىم
بوجھان ايچرە بهاتايدى خزف - خر مېرە لر
لىك دانا الدیده سن دُر غلطان اۋزبېگىم
ھىيتىنگ دن اېردى ھرتون قيصر روم اويقوسىز
اي جهان اۋرنگيده شوكتلى خاقان اۋزبېگىم

چين اگر باقاسم جهانده دورنشان قدرتينگ
 ليك اپرور سن هر تمانگه اېمدى سرسان اۈزبېگيم
 اۈزليگينگ سقله ش يۈليده جان بېريب «شيراق» دېك
 همدە شأنينگگە يازيلدى مينگتە داستان اۈزبېگيم
 تاپدى سۈزملكى «نظامى» ناميدن نظم وكمال
 شعريت ايوانيده دور، ركن ارکان اۈزبېگيم
 آلدى فرهنگ درى محمود آتيدن زيب وفر
 بۇلدى وصفينگگە ظهيرالدين غزلخوان اۈزبېگيم
 «مولوى» عرفان طريقيده قوريب وجد وسماع
 عالم ايچره سالدى اۈت ، مشهور دوران اۈزبېگيم
 يېتكوريب تۇققيز فلککه سۈز مقاميني «ظهير»
 مرحبا اېتگەى سېنگە بلخ وبدخشان اۈزبېگيم
 سۈز مقامى يېتدى «بیدل» طبعى بيرلن عرشگە
 فارس شعرى تاپدى سېندن، شوکت وشان اۈزبېگيم
 تورک اولوسى كۈنگليني آلدى قيليچ تېك تيل بيله
 «مير عليشير نوايى» فخر دوران اۈزبېگيم
 «هفتخوان» لرنينگ يره تدینگ بوز بېداونى كيشنه تيب
 رستم داستان كىبى آزاده انسان اۈزبېگيم
 لشكر مسعود يېنگدى، ييغلهدى «شيخ العميد»
 شو كتينگ اېسلب نېتاي مېن، ييغله ماى قان اۈزبېگيم؟
 كر وفرينگ كېتدى و قالدى حديثينگ يادگار
 زال زر دېك كۈنگلى روشن ، كېكسه پلوان اۈزبېگيم

روس يغماسى بيله تليپىندى قانگه قامتىنگ
 كېتىدى « توركستان » قولىنگدن، زار ونالان اۋزبېگىم
 آيرو قالمەى كېنگ جەھان خلقى بىلن ھەر قىغو دە
 بوالبشر فرزندى سن اى صادق انسان اۋزبېگىم
 عمرلر اېركىن ىشەب، ياولر گە بۇيىن اېگمە دىنگ
 طبعى چاپقون، بختى اويغون، مرد ميدان اۋزبېگىم
 بو ايشانچ آيله كە سېندىك آنە نىنگ فرزندى من
 وصفىنگە اشعار يازگەى من فراوان اۋزبېگىم
 مېن امينى نى دېمە اۋغلىم، اياكۈز روشنى!
 اۋزليگىنگ يۈلئدە آخر بېرمسەم جان اۋزبېگىم
 ۱۳۶۹/۶/۱۴ مېمنە - فارياب

عروضی وزن : هزج مسدس مقصور - محذوف
(مُفاعِلُنْ، مُفاعِلُنْ، مُفاعِلْ یا فعولُنْ)

قیغو بیتیکی

آشیمگه آغو قوشتی دور گردان
 نبتاین بو ستمدن ایتمه‌ی افغان؟!
 نصیب ایتدی تنیمگه غم پلاسی
 انیسیم ایله دی اندوه و حرمان
 باشیمگه یاغدیریب حسرت تاشینی
 قویب کؤکسیمگه یوز مینگ داغ حرمان
 جفا و فتنه لر سالدی باشیمگه
 کوزیمدن آقیزیب یاش اؤرنیگه قان
 قویب ابلکم اوزه یوز تاغ محنت
 ایتیب قیغو بیلن کؤنگلیم پریشان
 تنیم نی غم یوکی آستیده ایزدی
 اولوشیم ایله دی عالمده حرمان
 نشاطیم زهر بیرله ایتدی ممزوج
 قووانچیم کاخیگه یبتکیردی نقصان
 جهان قیغو لرینی مینگه بپردی
 بو چپکسیز قیغو لرگه بارمی پایان؟

قره نڭ غم تۇپراغى قىلدى مقاميم
 مېنينڭ ايلب جفالردن هراسان
 اوياتسىز مُدعى گه بېردى عزت
 مېنى قىلدى انا يور تيمده سراسان
 عداوت تيغى بېرله كېسدى باشيم
 كۇنگىل بۇلدى بلا دفعيگه قلقان
 مېنى تقديرگه قۇل قىلدى آخر
 ساليب باشيمگه غملىر بېرله جولان
 مېنى قيغو بىلن همخانه ايتدى
 كۇنگىل نى مبتلاى درد هجران
 گهه يات نينڭ قۇلدىن جور تارتدويم
 گهه قىلدى يوره ك - بغيريم تۇله قان
 مېنى يېتكىردى ذلت تۇپراغيگه
 رقيبيم گه ايتىب مينڭ لطف واحسان
 جهان خوشليكلىرى كۇنگىلمگه ياقمس
 اېرور من اوشبو بارلىقدن پشيمان
 يوراكيم اورتادى بو بختسىز ليك
 بو درديمگه بارانلر بارمى پايان؟!
 نى دور ادراك اهلى نينڭ گناهي
 نېگه لطف ايله مس بول چرخ گردان
 شو دور گر چرخدن دانا اولوشى
 اېرور البته افضل كېمسه نادان

فغان كييم اېگري ليكدن اؤز گه كېلمس
 فلک نينگ اېلگيدن پيدا وپنهان
 فلكدن مهر كؤز توتكم خطا دور
 كييم اول اعجوبه يي دورعهدي يالغان
 شونينگدېك دوراگر عدل الهی
 قيلورمن اوشبو خلقت بيرله عصيان
 فغان كييم قيغو لر بيتمس ، توگنمس
 بو غملر اېلگيدن دور كاريم افغان
 هلاك اېتدي مېنى غملر هجومي
 كرم قيل حاليمه اي رب سبحان !
 ميمنه- فارياب ۱۳۷۴/۵/۱۲

عروضي وزن: رمل مثنى مقصور- محذوف
(فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ يا فاعِلُنْ)

فارياب نامه

خامه آلدیم قۇلیمه، آنگ دخمه سینی ایزله بان
 یاشیرون عشقیمنی یورتیم ، سېنگه آیلاى دېب بیان
 ای طراوتلی دیاریم ، آنه یورتیم ، مسکنیم!
 آق سوتینگ نی حرمتین قنده ی ادا ایله ی ، قچان؟!
 سېنده جانلندیم ، کۆز آچدیم همده کولدیم ، ییغله دیم
 مېنگه سېن سن مهیری دریا، آنه ینگلیخ مهربان
 گلدیاریم ، افتخاریم، دل قووانچیم ، ما منیم!
 شوکتیم ، سېوگیم، غروریم ، شانلی بختیم جاودان
 آنه یورتیم اوغلیدور من ، اصل ذاتیم دور بشر
 بۇلسم اول آنه یورتیم ، سېنگه صادق اوغلان
 تاپتی شهرت « بېستون» فرهاد نینگ نامی بیله
 بار دور امیدیم که آتینگ بیرله تاپسم عزوشان
 سېن مېن ومېن سېن لیگیم عالمده بۇلدى آشکار
 وه که پنهان عشقیمیز ابل ایچره بۇلدى داستان
 مهړلی قۇینینگده قیلگندیر « ظهیرالدین» ظهور^۱

^۱ سلجوقیلر سراییده خدمت قیلگن تانیقلى قصیده گوی شاعر ظهیرالدین محمد فاریابی.

سؤز مقامین یتکیزیب دور یپردن تا آسمان
 عشقیده قُل ایله دی سلطان محمود نینگ «ایاز»^۲
 پاک ییره لدی جهانگه اوشبو شیرین داستان
 برقرار اؤلدی «ابومسلم»^۳ کوچیدن نظم دین
 هم یوقالیب یاولر ، برباد بؤلدی بېگمان
 « شیخ ابوداؤد»^۴ تاقران نی تفسیر ایله دی
 حق کلامی ینگره دی یپردن ینه تا آسمان
 تاریخینگه فخر ابتر بیر یاقدن آل نبی
 چون «امام باقر»^۵ کبی بیر ذات بوپرده یاتگان
 خامه چپکدی مجلسی اؤزبیک اولوسی وصفیده
 «قصه سیف الملوکینگ»^۶ دور عجایب داستان
 بیزگه دور «بالاحصار»^۷ ینگ حریت نینگ بېلگی سی
 کیم اولوسلر ایچره بار دور شونگه اؤخشش داستان

^۲ بیرخیل تاریخی روایتلرگه اعتباربیرگنده سلطان محمود غزنوی نینگ خوشروی قُلّی «ایاز» میمنه نواحی سیدن بولگن.

اسلام بویوک لشکرباشیسی، اسلامی خلافت اونینگ واسطه سیده «بنی امیه» دن «بنی عباس»^۳ گه اوتگن عالیجناب ذات، ابومسلم مروالرودی

^۴ قمری هجری ۳-۴نچی عصر نینگ بویوک مفسری، شیخ ابو داوود فارابی دن مقصد.

^۵ میمنه شهری نینگ جنوبی قسمیده جایلشیب، عامه خلق ارا حضرت امام باقر نامی بیلن شهرت قازانگن زیارتدن مقصد.

^۶ قبری میمنه شهری نینگ اؤرته سیده گی تپه لیکده جایلشگن تاریخی شخص.

^۷ میمنه شهری نینگ اؤرته سیده جایلشیب، حاضر خرابه گه آیلنگن تاریخی قورغان.

اؤتميشينگ تاريخى يبتگه ي، مينگ عصر لرقعريده
 همدە «آلتى خواجه»^۸ دور بيزلرگه بير قوتلو نشان
 «دره زنگ»^۹ اېسكى اؤتميشدن بېرور بيزگه خبر
 هم «فريغونى»^{۱۰} لراتيدن، سېنگه دور عز و شان
 «آستانه جان»^{۱۱} فيضيدن تاپگه ي كؤنگيل دردى شفا
 مظهر لطف خدا دور، خلققه بو آستان
 شاه مشرب «رونق اسلام»^{۱۲} دېب يازگن اېدى
 «شيخ الاسلام»^{۱۳} اېشگيده، باش اېنديريدى جهان
 هم عمر سلطان سراييده يشه ب، اؤلدى شهيد
 شهرتى عالمى توتگن «حاذق»^{۱۴} اېردى نكته دان
 خواجه لرنينگ مسكنى دير «خواجه المار»^{۱۵} اصليده

قيصار تومنى نينگ شمالشرقى قسميده اۋرين توتيب، موندن (۷۰) ييل مقدم اتى «اصحاب
 كهف» گه اۋزگرتيريلگن مدنى يادگارلىك .

^۹ فاريا ب نينگ گرزوان تومنى گه اۋرين آليب، فريغونى پادشاهلرگه منسوب تاريخى جاي.

^{۱۰} سېكتگين محمودغزنوى بيلن قان - قرداشلىك مناسبت قوريب، حاضرگى گرزوان منطقه سيده
 مركزلشگن سلاله .

^{۱۱} تصوفى اثرلرده اتى «خواجه حسام الدين شاشى» دېب آته ليب، عامه خلق اره سيده
 «آستانه بابا» نامى بيلن مشهور بولگن تاريخى زيارت اېگه سى.

^{۱۲} و «شيخ الاسلاميه» تصوفى طريقتى نينگ اساسچيسى، صوفى اسلامقلى (شهادت
 بيلى قمرى ۱۲۲۲)، مشرب گه منسوب بير شعرگه او «اسلام رونقى» دېب آته لگن.

^{۱۴} قمرى هجرى ۱۳-۱۲ نچى عصر لرحيات كېچيريب، امير عمرخان سراييده خدمت
 قيلگن اتاقلى شاعر، متصوف و طبيب ميرزا جنيدالله حاذق (شهادت بيلى ۱۲۵۹).

تۇپراغى زرخيزا پرور هم انده باردور، نېچه كان
 «تېنگرى بېردى»^{۱۶} آنه تيلده يازدى بير نېچه اثر
 قيغوريب «نارين»^{۱۷} ده، اندوه دن چېكدى فغان
 «مير شراف الدين خادم»^{۱۸} اېشگيده باش قۇيب
 اېتدى كسب معرفت اول آستاندن نېچه خان
 «غمگين»^{۱۹} و «مسكين»^{۲۰} تون وكون ييغله دى محنت ارا
 اېرديلر غمخوار سېنگه شوكتينگ نى اېسله بان
 بيزگه قالگن فخرلى اجداددن، آلتين اۇتاغ
 همده «تيربند»^{۲۱} ينگ اېرور مېنگه بويوك ليكدن نشان

^{۱۵} - فارياب نينگ المار تومنى اونينگ ناميگه بغيشله نيب، قبرى اوشه تومن - نينگ «بيتتى اوروغ» ناملى قيشلاغيده واقع بۇلگچ متصوف .

^{۱۶} ۱۷-قمرى هجرى ۱۲-۱۳نچى عصرلر حيات كېچيريب، قيصارتومنى نينگ «نارين» قيشلاغيده يشه ب «مفيد الاموات» و «سلطان ابراهيم ادهم منظوم» اثرلى نينگ مولفى . ۲۱- ميمنه جنوبى قسىمى نى قمره ب آلگن توركستان تاغ تيزمه لرى . ۲۲-۲۳- قمرى هجرى ۱۱-۱۲نچى عصرلرده يشه ب ايجادا بتيب، قبرى باش بو ته و دېگن قيشلاغده جايلىگن بويوك متصوف وشاعر .

^{۱۸} ۱۸- شيخ الاسلامى تصوفى سلاله سيگه منسوب بويوك صوفى شاعر «خادم الفقرا ميرزا شراف الدين خادم»، (وفات يىلى ۱۳۵۲).

^{۱۹} ۲۰- وفاتى ۱۳۱۵نچى يىل واقع بۇلگچ ذواللسانين شاعر، خطاط و دين عالمى سيدفاضل غمگين . ۱۳۱۸نچى يىل وفات اېتگن متصوف اوزبېك شاعرى ملامحمد قلى مسكين چرمگر .

«چوت خليفه»^{۲۲} منزل ابتدی «باش بتوو»^{۲۳} نی اۇزىگه
 فيضيدن بهره تاپر ابل، قوتلو دور اول آستان
 «خواجه ناموسى»^{۲۴} ابروراصلیده، بيزنينگ خواجه ميز
 ذکر خیری ابل لرایچره دايمما ورد زبان
 تاغ وتاشينگ کان گوهر، کؤزلريمگه توتيا
 گنج شایان دور بيزه البته «خواجه اسپلان»^{۲۵}
 «خواجه سبزپوش»^{۲۶} فيضيدن دور يم- یشیل صحرا ودشت
 «خواجه گلگون»^{۲۷} داغيدن دور، لاله لرنينگ بغری قان
 «ده عزیزان»^{۲۸} پيرلرنينگ اېنگ عزیزى دور يقين
 هم «بابا قوچقار»^{۲۹} بيله، بيزگه ابرورمنگو نشان

^{۲۱} ميمنه جنوبی قسمی نی قمرهب الگن تورکستان تاغ تيزمه لری.

^{۲۲} ۲۳- قمری هجرى ۱۱-۱۲نجى عصرلرده يشهب ايجادايتيب، قبرى باش بو ته و دېگن
 قيشلاغده جايلاشگن بويوک متصوف و شاعر.

^{۲۴} فارياپ نينگ «خواجه ناموسى» ناملى نارسمى تومنى اونينگ آتيگه بغيشله نيپ قويلگن
 متصوف عالم.

^{۲۵} - اصلى نامى «خواجه ايسيق بۇلاق» بۇليپ، عامه خلق اره سيده «خواجه اسپلان» نامى بيلن
 شهرت قازانگن زيارت .

^{۲۶} قبرى فارياپ نينگ «خواجه سبز پوش» تومنى نينگ بلند بيرتېبه ليگيده جايلاشگن بويوک
 متصوف .

^{۲۷} - قبرى ميمنه شهرى نينگ «تۇرپاختو» قيشلاغيده جايلاشگن اولياء.

قبرى ميمنه شهرىگه قره شلى «تغاچى خانه» قيشلاغيده جايلاشگن متصوف .^{۲۸}

قبرى ميمنه شهرى نينگ غربى تمانيده جايلاشگن «خواجه كاشغر» ولې.^{۲۹}

«باباعارف»^{۳۰} معرفت میدانیده قامت چبکیب
 قاف استغناگه یبندی تاسبنی اِبتی مکان
 حُرلیگینگ سقلب «دلاورخان»^{۳۱} کُوره شدی یابویله
 قهرمانلیک بیرله خلقینگ قان آقیزدی بی امان
 غیرتینگ گه قالدی قایل «ذوالفقار»^{۳۲} یاو شاعری
 کیم «امیرنامه»^{۳۳} ده اِبتدی خلقینگ اوصافین بیان
 محو عشقینگ اِبردی «محو»^{۳۴} معرفت وادیسیده
 هم «پلنگ پوش»^{۳۵} آت کوتاریب قادری، کبزدی جهان
 مهرلی قوینینگده یاتگن «سید میرتاج ولی»^{۳۶}
 تُربتیدن نور یاغر، گر باقسه کیمسه بېگمان
 توتدی «قربت»^{۳۷} قُرب یُولین، عشقدا «شیدا»^{۳۸} بُولیب

^{۳۰} قبری میمنه تاریخی ارگی نینگ آستیده اُورین توتگن بویوک متصوف.

مستبد اوغان امیری عبدالرحمن گه قرشی عصیان کُترگن، میمنه سؤنگی مستقل ^{۳۱}

امیری، میراحمد قلیخان راجی آته سی، میردلاورخان

^{۳۲} و ۳۳- میمنه مستقل خانلیگی نینگ آغدیروش آقیمیده، مستبد افغان امیری، عبدالرحمن رکابیده
 اوشبو واقعه لرنینگ کوزدن کبچیریب نظم یُولیدن «امیرنامه» قلیب یازگن هزاره شاعر «ذوالفقار».

شمسی هجری ۱۱۱۱ نچی عصرمتصوف شاعری، نادر نیاز، قادری پلنگ پوش دن مقصد ^{۳۴}.

^{۳۵} قبری میمنه شهری نینگ ده سیدان قیشلاغیده اُورین توتگن بویوک اولیاءسید میرتاج ولی.

^{۳۶} قبری میمنه شهری نینگ ده سیدان قیشلاغیده اُورین توتگن بویوک اولیاءسید میرتاج ولی.

^{۳۷} اتاقلی معاصریدلشناس عالم، متصوف و ذواللسانین شاعر، الحاج استاد میرمحمد امین قربت.

^{۳۸} میمنه لیک دموکرات شاعر محمد رحیم شیدا (۱۳۰۰-۱۳۶۲)

وصفينگه بۇلدى ثناخوان حق «رضا»^{۳۹} سين ايزله بان
 فُرتينگدن ييغله دى «اوچقون»^{۴۰} ييراقلرده يشهب
 همدە كۆز ياشى بيلن كۈنگليده كۈمدى آرمان
 شاخ وغۇره شہرتى عالمى توتگن عصرلر
 قيقيزيل قالين لريدن دور فلک نينگ بغرى قان
 اورتانيب عشقینگده «نادم»^{۴۱} كويله دى دل نغمه سين
 اوت ساليب دلرگه ابدى شور عشقینگنى بيان
 ييغله دى «داملا بېدل»^{۴۲} هم «شرف»^{۴۳} تاپدى شر
 «اندخوى ويرانه سين ترجيح شاش»^{۴۴} ابتتيم دېبان
 سحرلى نقشى بيلن «ايگينچى مانى» بۇلدى چون
 او «پروفيسر»^{۴۵} باريب آلمانگه بېردى امتحان
 انه خلقى ابركىنى كويلب تون وكونلر «اميد»^{۴۶}
 هم «نذيرقل خان»^{۴۷} ابدى سېنگه بويوك ييراؤغلان

^{۳۹} «شرف الاخلاق» رساله سى نينگ مولفى، منشى عليرخان رضا (۱۲۵۲-۱۳۲۳).

^{۴۰} اوزبيك خلقى نينگ آتشين كلام معاصر، مىلى شاعرى ابرگش اوچقون (۱۳۰۶-۱۳۸۸)

^{۴۱} . - اتاقلى معاصر شاعرالحاج استادميرزا محمد يحيى نادم (۱۲۴۸-۱۳۲۷)

^{۴۲} معاصر اوزبيك شاعر، قارى شرف الدين شرف (وفاتى ۱۳۶۲).^{۴۳}

^{۴۴} معاصر بېدلشناس عالم، اوزبيك شاعر ميرقاسم اوغلى (داملا بېدل).

^{۴۵} داملا بېدل (۱۲۵۳-۱۳۲۴) غزللرى نينگ بير بيتى مضمونى اساسيده بېر يلگن تعبير.

بويوك مشروطه خواه، سحرگر نقاش، پروفيسور غلام محمد ميمنه گى «افغانستان نقاشليگى آته»^{۴۶}

سى، «(۱۳۱۳-۱۲۵۱).

^{۴۷} معاصر دراماتور، نقاش وشاعر غلام على اميد (۱۲۹۴-۱۳۶۴).

«مطلقیت دوره سی» ده اېل-اولوس حقین تیلب
 هم «نوا»^{۴۸}، «خیری»^{۴۹} یوگوردی ملتیم- خلقیم دېبان
 اوچدی دېب اوتلی «نفیر»^{۵۰} یم، بیغلمه ای آنه یورت
 حق قاووشتیگی سېنینگ مقصد گه بیرکون بېگمان
 یېنگدی کبسکیرعزم بیرله اېل ویورت نینگ یاولرین
 قیته دن تیرگیزی رستم نینگ حد یتین «کیپتان»^{۵۱}
 کویله سم «نصرت»^{۵۲} نی فهمین ، وصفیده خامه چکیب
 کیم بیلیم بابیده اېردی بیر عجایب نکته دان
 یاش کپلین دېک جلوه ایلر، باغلی- فالیزلی
 یاز فصلیده اېرور شیرین تگاب رشک جنان
 هم نراقلرده توریب «وامبیری»^{۵۳} وصفینگ کویله گن

مېن نېچوک یازمه ی سېنینگ شانینگه مینگته داستان

^{۴۷} معاصرملی کۆره شچن وسوداگر نذیرقل خان میمنه گی (۱۲۹۷-۱۳۵۲).^{۴۷}

اتاقلی ذواللسانین شاعر ویازوچی، ملی کۆره شچن ،استادابوالخیر خیری فاریابی (۱۲۸۶-۱۳۵۷).^{۴۸}

^{۴۹} میراحمد قلیخان راجی نینگ کیچیک اؤغلی، خیری نینگ اوکه سی، ملی کۆره شچن
 وشاعر، نظر محمد نوا (۱۳۰۰-۱۳۵۴).

^{۵۰} معاصر اؤزبیک شاعر وتاریخچی شهید عبدالروؤف نفیر فاریابی (۱۳۰۵-۱۳۷۱).

^{۵۱} ۵۱- اؤزبیک خلقی نینگ ملی قهرمانی قوتورلیک دولت کیپتان (۱۲۷۹-۱۳۰۹).

^{۵۲} اتاقلی دین عالمی و ذواللسانین شاعر مولوی اسدالله نصرت اندخوی (۱۳۰۶-۱۳۶۰).

^{۵۳} «سیاحت درویشی دروغین به خانات آسیای میانه» اثری نینگ مؤلفی،
 مجارستانلیک شرقشناس آرمینیوس وامبیری.

الپاميش - گور اوغلي لر افسانه سى اېسدن چيقره ر
هرزمان كيم كېلسه ياديمگه « تسلى پهلوان»^{۵۴}
يازدي رستم ناميگه فردوسى اوز شهنامه سين
اوندن ارتيق دور مېنگه البته «دولت كپيتان»
كويلر ابردى عزوشانينگ سيچوك نظمى بيله
قيغو وحسرتده اولدى «حامد»^{۵۵} شيوا بيان
اېلنى قوتقزدى اسارتدن كيشن لرسينديريب
او اولوس نينگ اوغلى ابردى ، قوتلوپورتگه پاسبان
اؤزگه بېكلرنينگ يوقاتدى ، بوزبيداونى كيشنه تيب
« تېمور ثانى» لقب آلدى رسول پهلوان
هيلپيره تدى ابرك بيراغين بوتون عالم ارا
خلق اوچون ، جنبش اوچون مردانه ابردى هر زمان
ايله دى قانى بيلن سيراب جنبش نوده سين
يورت باشى دوستيم نينگ امريگه اېدى تاپاي جان
ملى جنبش شكلىندى سېنده ، اى آلتين بېشيك
ياولرينگ اوستيگه سالدينگ قېته باشدن قوزغالان
ايستارم كوركم هميشه سايلرينگ - ادير لرينگ

^{۵۴} ميمنه سونگى مستقل خانلرى ، اميردلاورخان واميرحسين خان بيلن زمانداش كوچلى ييگيت

«تسلى پهلوان.»

اېكينچى ليك علمربوييچه عالم، اتاقلى شاعويازوچى استاد عبدالمؤمن حامد فاريابى (۱۳۱۲ - ۱۳۷۳).

.(۱۳۷۳)

تېنگريدن باردور اميديم كولسه بختينگ جاودان
 دايمما بؤلسين اوزاق سېندن الم لركلفتى
 يخشى قال اى انه يور تيم، عصر لر گل يشنه بان
 بو قصيده م سېنگه يازديم مهر پاكينگ حرمتى
 مېن امين اوغلينگ ابرور من، اى انه يور تيم ايشان!
 ميمنه- فارياب ۱۳۷۵/۱۰/۲۰

***

عروضی وزن: رمل مثنیٰ مقصور- محذوف
(فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ یا فاعِلُنْ)

آخر اؤغلاغ

اوشبو شعر ۱۳۷۶ ییل نینگ بهاری، فاریاب ولایتیده «ملک خان» بیلن طالبلر گروهی نینگ معامله سی اساسیده، شمالی ولایتلر طالبلر باسقینچیلری تمنیدن باسیب آلینیب، اره دن اوچ کون اوتر- اؤتمس اوشبو قوشین عامه اهالی تمنیدن مغلوبیتگه اوچره گندن کپین یازیلگن . ۱۳۷۶|۳|۷ میمنه.

قیته دن بیدار بؤلدینگ ای اولوغ ملت قووان!
هم اؤزاق بؤلدی باشینگدن سایه ذلت قووان!
اپسکی تاریخ عرصه سیده قیته بپردینگ امتحان
هم کؤتاریلیدی باشینگدن سایه کلفت قووان
هیلبیره ت دنیا باریچه ابرک نینگ بیراغینی
کیم سبنگه میراث قالگن، سلطنت- شوکت قووان!
قدوبستینگ خوش یره شگه ی، سلطنت ایوانیده
قنچه تشریف خرام ایلر سبنگه صولت، قووان!
قیته باشدن یار بؤلدی تپمورارواهی سبنگه
ایریلیق لردن کپین چون ایله دینگ وحدت، قووان!
باغله گندی بپلینی یاوینگ، سبنینگ قتلینگ اوچون
ملی جنبش یانیده ایتدینگ ینه نهضت قووان!
سیندیرآلمس کپسکیز عزمینگ ای اولوغ ملت، کیشی!
قنچه لرهم بؤلسه اونده، قوت و قدرت، قووان!

آرتهه قالدی داغ ودردينگ، آرتهه قالدی حسرتينگ
 سېنگه بۇلدى يارچون كوپ، فتح وهم نصرت قووان!
 چين كۇنگيلدن اېمدى توزگيل بيرلشووونينگ طرحيني
 كيېم تاپرسن اتفايىنگ بيرله كوپ عزت قووان!
 اېمدى فريادينگ بۇغيلمس ظلم بيرله بۇغزينگه
 شورلى باشينگدن اۇتدى سايه نكبت قووان!
 آخراؤغلاغ دور، كېين قالمه، سواش ميدانيدە
 اوچقىر اتيېم چاپ، ينه چاپ، ايله گيل همت قووان!
 نې عجب كونلرنى سالدى باشينگه دور فلک
 ايله دينگ ياووينگ نى سرسان، اى اولوغ ملت قووان!
 اېمدى ييز هرگز اېمسميز عاجز ويېچاره خلق
 اى اولوس اېمدى اويالمه، ايله گيل جرات قووان!

عروضى وزن: رَمَل مسدس محذوف- مقصور
(فاعِلَاتُنْ، فاعِلَاتُنْ، فاعِلُنْ يا فاعِلَات)

رحمتلى محمد رسول پهلوان نىنگ فاجعه لى اؤلمى مناستى
بلن نازىلگن

كوتيلمه گن فاجعه !

اؤيلر ابرديم ايزله بان انگ دخمه سين
كيم نېچه ايام توغگه ي، شور و شر
قنچه اېتگه ي بيزنى ياولر گه اسير
ناگهان كېلدى مېنگه بير شوم خبر
***

داد و بېداد آسمان نىنگ اېلكيدن
ينگى دن قويدى ينه كؤنگليمده داغ
ققشه تيب ييللر بؤيى هر دايم
قيره دى قتليم اوچون اؤتكير بيچاغ
***

نېچه يوز ييل سونگ تېمور خان نسلیدن
كؤردى عالم سېن كېى مردانه نى
اېسكى تاريخينگ نى تيكله ش يؤوليده
سېن يره تدینگ مينگ تونوس افسانه نى

قېتە توغمس آنە سېندىك ذات نى
 مىلى ، قنچە آدميزاد كېلسە ھەم
 سېن ابدىنگ ملت باشىگە سايىبان
 فۇرتىنگدن اېلكم اۈزرە كۈھ غم
 ***

ملتىنگ يايوگە اېردىنگ بىر طلسم
 يېنگمە گن اېردى سېنىنگ تقدىر ھەم
 آھ كىم قانگە بويالدى قامتىنگ
 وھ! كۈنگىل قندە ى چىدە راوشبو ستم؟!
 ***

قۇيگن اېردى كۈككە نروان شھرتىنگ
 سېنگە اولگو اېردى تىنچلىك تىكلە ماق
 سقلە بان اۈزبېك ليگىنگ ، ھەم اۈزليگىنگ
 اېلنى بو قوتلوغ سواشگە چارلە ماق
 ***

آھ كىم تىربند تاغ تىزمە لرى
 تاب كېلتورمەى اياققە قۇيدى باش
 آنە توركستان يىنە ماتم توتىب
 بو الم بىرلە كۈزىدن تۈكدى ياش
 ***

اېل سېويملى قهرمانى كېتتى دېب
 كۆك كىيىب يىللر بۇيى ماتم توتەي
 عمر باقى بو الم بىرلە كۇيىب
 نوحە ايلب، قۇلگە ساز غم توتەي
 ***

سورخون آتینگ نى تياغى بېگمان
 قۇيگن اپردى ياولر كۇنگليده داغ
 تيغ چېكىدى بې امان قتلىنگ اوچون
 فتنه اويغاتتى اولوسگه بې سناغ
 ***

آى وييل كېچگه ي وليكن كېچمه گه ي
 خلق قوتلوغ آرزو- آرمانيدن
 بۇلسه لرهم قنچه بو يۇلده فدا
 دَور قَيْتمس باشقه اۇز قَيْتانيدن
 ميمنه - فارياب ۱۳۷۴/۴/۵

عروضى وزن: هزج مسدس اخرب مقبوض - مقصور
(مفعول، مفاعِلن، مفاعيل)

نوايى غزلىگە مربع

حسنىنگ نې طرب فزا بۇلوبتور؟
قدىنگ نې قىزىل قيا بۇلوبتور؟
كۈزونىگ نې بلا، قرا بۇلوبتور؟
كىم جانگە قرا، بلا بۇلوبتور
***

عُشاق رخينى زرد قىلدىنگ
جمع نىنگ ارا سىده فرد قىلدىنگ
مجموع دوانى درد قىلدىنگ
دردىنگ كه منگا دوا بۇلوبتور
***

دلرگه توشيب غمىنگ فراوان
اۋلدىرىدى مېنى بلاى هجران
عشق ايچره اينىگ فداسى يوزجان
هر جان كه سنگا فدا بۇلوبتور
***

لطف ایله مه دی منگا وفا دین
 آزر داپتیب دلیم جفا دین
 بېگانه بؤلوبتور آشنا دین
 بېگانه غه آشنا بؤلوبتور
 ***

گلچهره لر ایچره قدر دانیم
 بېکه م، تيله گیم، شیرین زبانیم
 تاقیلدی یوزونگ هواسی جانیم
 یوز ساری انگا هوا بؤلوبتور
 ***

بو خیر وشر جهانی اصلیده
 یخشی ویامان نینگ امتحانی
 باقی تاپار اول که بؤلدی فانی
 رهروغه فنا ، بقا بؤلوبتور
 ***

بیلد ینگمو امینی غایت عشق!؟
 حسرت بیله غم ، نهایت عشق
 تا توزدی نوایی آیت عشق
 عشق ایچره انکه نوا توشوبدور
 کراچی نمبر ۱۱- پاکستان ۱۳۷۷/۱۲/۲۵

عروضى وزن (مطوى سريع مكسوف)
(مَفْعُول، فاعِلَاتْن، مَفْعُول، فاعِلَاتْن)

شكوايه

تاچرخ ابدى مېنگه درد وغمين حواله
سرغه ردى رنگ آليم، آرتتى كۈنگيل گه ناله
بۇلسه اتاسي خورشيد، آي بۇلسه انگه انه
البتّه كيم تاپيلگه ي سېندېك ستوده باله
چون رسم عالم ابرميش افتاده لر اونوتماق
ساقى تطف آيله، بېرگيل مېنگه پياله
تاچرخ خوانى اوزره مهمان بۇليب من، اېتديم
چاك يقامنى سفره، كۈنگيل قانين نواله
مېنگدن بيري يازيلمس غم تونى رنج ودردى
شرحيده گر كه بازسم بېرمينگ ويوز رساله
چون پارله دى چيقيب آي، بۇلدى بولوت نمودار
آيديك جمالينگ اوزره تا زلف بۇلدى هاله
عين عتابده اى مه، آز آيله گيل مروت
كۈنگيل يوزينگه شيدا، هم جان كۈزينگه واله
هجر وغمينگ گه كۈنگيل يوليقيمه گنده ايماه!
توشمس ابدى غمىنگدن، البتّه اوشبو حاله
تمغاچى بۇلديم آخرغم- قيغو درگهيده
دل ملكينى ساتيبان، توزديم انگه قباله

شعر وزنې: برماق وزن

اۋزېك ملتجى شاعر وتارىخچىسى عبدالرووف نفىر
شهادتېگە بېغىشلە نىب بازلېگن:

مرثىه

آه عزيز يورتىم ، آنه توركستان
چومىلدى يىنه قامتىنگ قانگه
يىغله ماتم توت ، قراكيبيان
بۇلدينگمو خبر ، كۇيدى محنتىنگ؟
***

بركمال اۋغلىنگ ، يۇق جگر بندىنگ
چىن خدمتگارىنگ ، يۇق مهربانىنگ
ستم اۋقىگه ، بۇلدى نشانه
صادق فرزندىنگ ، يۇق پاسبانىنگ
***

قىغوردىم ، كۇيدىم ، يوره ك اۋتىدن
بو نېچه سۇزنى ايله دىم رقم
بو قىغو اۋتى ، حدسىز كۇيدىردى
نه يلغوز سېنى ، بلكه مېنى هم
***

روؤف اوغلانينگ شهيد ايتيلدى
 اوچدى نفيرى ، ييغله مايمو زار؟!
 ايشيتگچ بوسؤز جانينگ تيتره دى
 اوشبو غم يوكين ، چپكدينگ بى زنهار
 ***

او كه تينيم سيز ، ييل لر يوگيردى
 فرهنگ دېب، تيل دېب، ابردى جان فدا
 بيليم اورگه نيب، يازدى بې امان
 رنجى حاصلين كورمه دى اصلا
 ***

اوتكير فكر ايله ، يازدى تاريخلر
 بو يولده ايلب ، كوره ش بې امان
 اولدى يو كېتتى ، يېرنينگ استيده
 ياشيرون قالدى ، سوزنده ولقان
 ***

او كويلر ابردى بيزگه اؤتميشدن
 هم كبله جكده ، تقدير يميزدن
 انه تيليميز ، قدرين بيلمككه
 بېره ردى تعليم ، بې حيله وفن
 ***

شرح اېتمكده او «نى» نینگ حديثين
 محو «نفي»ى اېردى ، قررى - ياش
 «نى» كى باشين ، قلم اېتتى لر
 ياندى «نيستان» ، سېنگه اېتسام فاش
 ***

اوشبو غم شرحين ، كيمگه ايتە يين؟
 اۋر تھدى جاننى ، بو درد والم
 اۋزنى بيلمس لر ، اېتديلر جفا
 ايله بان ينه ، «تور كانه ستم»
 ***

اۋلدى يو ليكن ، اۋلمس ارمانى
 جهان بۇيىچە ، سېن قالب منگو
 يشه گيل دايم ، بابام نينگ يورتى
 گرچه محنت-غم ، چېكدينگ سېن اسرو
 ***

«تيربند» تاغيگه بارديم ، ييغله ديم
 اېسلب شوكتينگ ، انه تور كستان
 بو غمنى ايتدويم ، تاغ وتاشلرگه
 چيده االمسدن ، بۇلديلر گريان
 ميمنه - فارياب ۱۳۷۱

عروضى وزن: هزج بحرى نينگ
(اخرم) و(اخر ب) شجره سى

رباعيلر

اي باد صبا باريب وطن نينگ ساريگه
عرضيمنى دېگيل يار وعزىزلر باريگه
غربته مېنى يوقله مدينگيز بيربار
شونده ي اېتر التفات يارانلر، ياريگه؟!
***

كۈنگليمنى وطن گلشنيدن قاوله ديلر
أسوده ليگيم نينگ يورتىنى چاوله ديلر
قوشدېك چمن ايچره سيره شيب يورگن اېديم
غربته ساليب مېنى، ينه اوله ديلر
***

غربته قاليب انه وطن ياد اېته من
اؤتميشنى خيالى بيله دل، شاد اېته من
يعقوب كېبى وطن يوسفين يۇليده
يىغلب ينه بيت الحزن آباد اېته من
***

غربت اېلىده همدى ودمساز قنى؟!
 ايتگالى گونگل دردىنى ، همراز قنى؟
 غربت غمى بىرله ، دوستلر نىنگ يادى
 كۆيدىردى مېنى ، دلبر طناز قنى؟
 ***

غربت كۆيىده آه كه بىر يارىم يۇق
 بو مۇلكده بىر همدى وغمخوارىم يۇق
 تاغربت وغم كۆيىده بۇلدىم ساكن
 قىغو والم دن اوزگه بىر كارىم يۇق
 ***

يارب بو يېتىم نى ، خلققه زار اېتمه!
 غُربت غمىدن كۆنگلىنى بىمار اېتمه!
 هر نى اېته سن ، اېت اى الهىم ، لېكن
 موندن آشه مبتلاى ادبار اېتمه!
 سعودى عربستان ، حرة الشرقيه ،
 المدينه المنوره ۱۳ / ۶ / ۱۴۲۲

عروضی وزن: هَزَجُ مُثَمَّنٌ سَالِمٌ
(مُفَاعِلَيْنُ، مُفَاعِلَيْنُ، مُفَاعِلَيْنُ، مُفَاعِلَيْنُ)

وطن فراقی

«فغان کیم گردش دوران، آبیردی گلدیاریمدن»
دبمانگ یلغوز دیاریم کیم، بوتونله ی هرني باریمدن
مینگه تاموغ عذابیدور، وطندن آیری کپچکن عمر
کیمه دی، کیمگه سؤزله ی، ایتینگیز احوال زاریمدن؟!
وطندن بپوطن بؤلگن، بدرغه بیر مهاجر من
قالیب غُربته ذلت بیرله یار وغمگساریمدن
الهییم اوشبو عالمدن بغیشله بیر سیقیم تۇپراق!
اېتیب کحل البصرانی، نشان تاپسم دیاریمدن
مېنینگ یورتیم ساری اېسسانگ، مروت قیل، کرم ایلب
کؤنگل گه مژده یبتکور ای صبا، فیض بهاریمدن
غریب و بپوطنلرنینگ تونی، بیلدیم که تانگ آتمس!
که یار و آشنا آلمس خبر، بو شام تاریمدن
ابد گه تبکرواؤر تر کؤنگلیمی آواره لیک داعی
اگر غُربته اولسم الحذر، خاک مزاریمدن!
فغان کیم قیغولر بیتمس - توگنمس، کؤنگل اؤرتنگه ی
اگر عمریم بویی اېتسم شکایت روزگاریمدن
سعودی عربستان، طایف،
محل بخاریه، ۱۴۲۱/۲/۱۵

عروضی وزن: هزج بحری فروعاتی

قوتلوغ مقصد

مشقتنی چیده کؤنگلیم،
 اگر مقصودینگ اؤلسه قوتلو ومنگو،
 که محنت سیز بو عالمده،
 تاپیلمس هیچ قچان راحت،
 «اگر طاووس ایسترسنگ، قبول ایت رنج هندوستان»*
 کیم ابرمیش آته لر سؤزی:
 «جهانده تینمه گن، تینگه ی!»

---

* فارس خلقی نینگ قوییده گی مقالی مضمونی اساسیده بیرلگن تعبیر:
 هرکه را طاووس باید رنج هندوستان کشد.

عروضى وزن: رمل مثنى محذوف
(فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلن)

نان بېرالمس سلطنت

ناخلف لر اېلگيدن آواره بۇلگن ملتيم
ياغدوكون باشيگه توندېك، قاره بۇلگن ملتيم
ظلم تيغى بېرله بىرله بىرله، پاره بۇلگن ملتيم
كۈنگلى آزار وستمىن ياره بۇلگن ملتيم
بېر آغيز نان آخترىب بېچاره بۇلگن ملتيم
***

كويله سم عمرىم بۇيى دردوغم وكلفت لر يىنگ
قۇل بۇلېب هر كيم گه چېككن، محنت و ذلت لر يىنگ
كون - سه يىن آرتر، دريغا، اندوه وكلفتلر يىنگ
آه كيم بيتمس - توگنمس، چېكسىز محنتلر يىنگ
هر سياست باييده هيچكاره بۇلگن ملتيم
***

عصرلر بۇيى اولوس محتاج بېر نان بۇلديلر
فقر و ذلت بېرله برچه اېل، پريشان بۇلديلر
اېرىگيت لر كوكسى ياتىغيگه قلقان بۇلديلر
قنچه لر سورگون بۇلېب، آواره هر يان بۇلديلر
آچ وهم بختى قرا، تاباره بۇلگن ملتيم
***

اۋتميشينگ يادىمگە توشتى شعر يازدىم تازە دن
جانىمە غملر هجومي اشدى دېب اندازە دن
خاطرېم كۈپ خستە دور، يخشى – يامان آوازە دن
باش كۈتر، اويغان اولوسىم، اويقودن ، خمپازە دن
كۈنگلى قتيق ليكنى تارتيب، خارە بۈلگن ملتيم
***

اېسكى پارلاق اۋتميشينگ محمود سلطانىنگ قنى؟
قمچى سيدن قان تamar، تېمور كوره گانىنگ قنى؟
بابروهم بايقرا، سلطان شيبانىنگ قنى؟
تارىخينگ تىكلشده قَيْتە ، اېركسيور خانينگ قنى؟
اېندى ياونينگ دستيدن آوارە بۈلگن ملتيم
***

كېچدى كۈپ يىللر توزا تدينگ «نان بېرالمس سلطنت»*
اېل- اولوس قشاقليكدن چېكدى حدسىز مسكنت
هم نفاق آشوبى، من- من ليك بلاسى عاقبت
بار- يۇقينگ برباد اېتدى همده قدر ومنزلت
ياقه سى جوروجفا دن پاره بۈلگن ملتيم

*اتاقلى معاصر شاعر ذكر الله ايشانچ نينگ قويدە گى بيتيگە اشاره:

تورک واۋز بېك ليک مېنى اولدېردېكو؟

نان بېرالمس سلطنت سۇلدېردېكو؟

غفلت اویقو سیدن اویغان، ای نفاق اورگن اولوس!
 هم تعصب باتقاغیده، عصرلر تورگن اولوس
 اېسکی دنیا تختی اوزره، سلطنت قورگن اولوس
 اېندیلیکده آج - یلانغاچ هر تامان یورگن اولوس
 قارنی تۆیمه‌ی، دربدر همواره بؤلگن ملتیم
 سرطان آیی، ۱۳۷۸ نجی ییل
 سعودی عربستان - مدینه منوره

عروضی وزن: رمل مثنیٰ مقصور-محذوف
(فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ ، فاعِلَاتُنْ یا فاعِلُنْ)

مناجات

یا الہیم! قویمہ گیل نومید مہن بیچارہ نی
 ہم حوادث فتنہ سیدن، بغری یوزمینگ پارہ نی
 اؤتگہ یاندیر، درد وغم توفانیدن ابتگیل ہلاک
 لیک ربیم مہندن آلگیل ، اوشبو بخت قارہ نی
 قنچہ لر یولیگہ جان بپرسنگ، مشقتلر چپکیب
 یومشہ مس ہرگز مزاجی، ظالم و خونخوارہ نی
 گر چاقیلہ قہر برقی، یاغسہ توفان بلا
 کؤک اوزہ معدوم ایلر، ثابت و سیارہ نی
 طبعی یومشاق لربیلہ گردون ابرورناسازگار
 یوقسہ ازار ایلہ مس افلاک، کؤنگلی خارہ نی
 سنبلہ آبی ۱۳۷۸ نچی ییل
 سعودی عربستان - مدینہ منورہ

عروضى وزن: هزج مسدس محذوف - مقصور
(مفاعيلن، مفاعيلن، فعلن يا مفاعيل)

غربت آزارى

وطن دېب اون چېكيب فریاد قیلسم
 وطن یادیده سؤز بنیاد قیلسم
 كۈنگلنى اۋرتهدى غملر هجومي
 هلاک اېتدى مېنى، غربت سمومي
 وطن یادیده سن هر یبرده تورسم
 قووانیب- قیغوریب، تورسم- اۋتورسم
 وطن سېندن بیراق آرامشیم یۇق
 ایشان کیم سېندن اۋزگه خواهشیم یۇق!!
 دلیمدور حسرت وغم کوچه باغی
 غم و حسرتلریم نینگ یۇق سناغی
 كۈنگیل اۋرتر، وطن نی ایله سم یاد
 هجوم غم اېترطبعیم نی ناشاد
 وطن سېن دفتریم نینگ شاه فردی
 وطن كۈنگلیم قووانچی، داغ ودردی
 وطندن آیروغمگه مبتلا من
 كېچه- کوندوز گرفتار بالامن
 اېرور غربت نی آزارى تنیمده
 طراوت یۇق وطنسيز، گلشنیمده

وطندىن اۈزگە يېر قەر فلاكت
 قۇيرەرلحظه سى داغ حقارت
 وطندىر انگلە سنگ، نام ونشانىنگ
 وطندىن آيرو بارمى عزونشانىنگ؟!
 عبث دىر، برچە چېككن رنج ودردينگ
 انيسىنگ كېچە - كوندوز، آه سردىنگ
 اپرور بلبل گە افضل بىر تيكن زار
 آينىنگ آلتىن قفس كۇنگلىنى اۈرتار
 بارى غربتده قالگن بېنوا دور
 بارى نىنگ كۇنگلى، غم بىرلن ادا دور
 وطن قدرى اقامتده نې معلوم؟
 اۈتر قدرى، بونعمت اۈلسە معدوم
 اريقدن آقسە سوونىنگ قدرى بۇلمس*
 كە اميد كورتگى، تامىرى سۇلمس
 وطن ساغانە سىدە بۇلسە راحت
 نې حاجت اۈزگە يورتىدە اقامت؟!
 آنە يورتىنگ اگر بۇلسە امانلىك
 بىراق دىر رنگ ورويىنگدن سمانلىك
 اگر يۇق بۇلسە يورتىنگدە سلامت
 قىامت دور، قىامت دور، قىامت !

* اوزبىك خلق مقالى: اريقدن اۈتكن سوونى قدرى يۇق.

عروضى وزن: رَمَل مسدس محذوف - مقصور
(فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلن يا فاعلات)

بدرغه ليك داغى

تارته من آواره ليك نينگ داغيني
 قيغو سرغه تدى كۈنگيل پيراغيني
 آه عمرىم اۋتدى چېكسىز غم بيلن
 كۈرمه ديم بيردم تنيم نينگ ساغيني
 سۈرمه ديك ايگى كۈزيمگه تارته من
 قۈلگه كېلتورسم، وطن تۋپراغيني
 غربت اندوهيگه بۈلديم مبتلا
 بهره سين كۈرمه، ييگيت ليك چاغيني
 آشنا واۋزگه لرگه يالباريب
 كۈكسىم اوزره چېكديم، حسرت تاغيني
 برچه ابلدن ناعلاج اوزدويم اُميد
 كۈپ كۈريب دنيا نى بارو ياغيني
 محرم الحرام ۱۴۲۱|۱۵
 مدينه منوره - سعودى عربستان

عروضی وزن: هزج مثنیٰ اخرب مکفوف- محذوف
(مفعول، مفاعیل، مفاعیل، فَعولُن)

استاد محمد امین متین غزلیگه تخمیس:

عُربت غمی

عُربت غمی اؤلدیردی مبنی، یاردن آبرو
عالم نې کیره ک دلبر و دلداردن آبرو؟
یعنی که تیریکلیک اېمس، آزار دن آبرو
دلدارنی مېن کورمه دیم، اغیار دن آبرو
گل بیتمس اېکن گلشن ارا، خار دن آبرو
***

بېچاره کونگیل اورتی نیبان هجریده کویگه ی
هر بیر باقیشی داغ جفا، کونگیلمه قویگه ی
حدسیز ستمی صبر تاغین اوستیمه اویگه ی
حسرتده کویار من که نسیم اویقوده اویگه ی
اول ایگی لب یارنی، رخساردن آبرو
***

کۆپ بیغله دی قان، ایگی کۆزیم انی غمیده
ابتدی نې قدر صبر جفا و ستمیده؟
محروم بؤلیب، آه حریم حرمیده
چین بؤلدی مېنینگ اؤلیمیشیم، آخر قدمیده
کېنگاشتی قاشی، چشم ستمگاردن آبرو
***

كۈنگيل ابرور آزرده انينگ تومه گيل آتين
 صرف ايتدى شرارت يوليدده، بارى حياتين
 اعمالى ابرور اوزگه چه واؤزگه چه ذاتين
 زاهد تون وكون بوزدى خرابات بساتين
 مېن اؤيله گه توشتيم خُم وخماردن ايرو
 ***

قيغوردى كۈنگيل هجر يده حددن فزون آقشام
 جان آغزيمه يبتدى ينه اوندى بورون آقشام
 ييغلب يوليدده ايگى كۈزيم، موج خون آقشام
 ابلدىن ياشيرين نوحه چېكيب زار، تون آقشام
 بېچاره متين ييغلىر ابدى، ياردن ايرو
 المدينة المنوره، باب العوالى،
 شارع بكر بن الحنفى ۱۰/۳/۱۴۲۳

عروضى وزن: هزج بحرى نينگ فروعاتى

محنت بوكى

سحر چاغي،
 تېگيرماندن كېلە ياپمن،
 دَميمگە بېر يېغىر اېشك،
 اونينگ اوستيده اېسكى بېر قاپ ايچرە آزراق اون،
 ساچ وسقاليم اق،
 بوقتيق حالتيم سؤرمە، يوزيمگە باق!
 يوزيم اونلرگە بولغە ننگ،
 بوتون كونگلاким اوزرە-همدە اُتيمگە،
 تېگيرمان چنگى اُولتيرگن،
 قديم محنت يوكيدن خم،
 قباغيم گُرد كلُفتدن چيتيلگن آه!
 اُزاقدير منزلیم، يُوليم،
 بو قيشلاقدن، ينه بېر نېچە قيشلاق، نېچە ساي-آديردن
 اُوتگنده،
 بلند بېر تېپە ليكده،
 قوريب-قاووچيره گن بېر «پشه خانه» آلدیده اوييم!
 قوياش هم باتگه لى يبتدى، کون آقشام بۇلدى، باق کيم،

ياقتيليك كبتدى،

نبتاي؟ اپشك يول يورمس، يۇق ياغاچ،

اوييمده كپه يى اون يۇق؛

باله لر اچ...

۱۴۲۰|۱۱|۲۵ شارع ابى ذر غفارى

المدينه المنوره

شعروزی: برماق وزن
بولدوز حریده سی نینگ (۱۲) نی ییل لیگیگه بغشله نیب
بازیلگن:

حقیقت کویجیسی

اپسله بان سېنى، قۇلگه آلدیم قلم
 خیال بحریده باشلندی تۇلقین
 جانلندی دلگه، قیته دن مهرینگ
 طبعیم یادینگده ابدی بیر چاپقین
 ***

کعبه م، اقبالیم، ای آنه یورتیم
 مهرینگ دور مېنگه قووانچ اسبابی
 تورگنده اؤرنیم، اؤلگنده گؤریم
 هر تاغ وتاشینگ، تیانچ اسبابی
 ***

سېنده کؤز آچتیم، بختیم نی ایزلب
 سېنده تیریلدی، آرزو-آرمانیم
 مهرلی قۇینینگده، تانیدیم اؤزنی
 آتینگ دور دایم، ورد زبانیم
 ***

جرقيره ب چيقدينگ ، نور ساچيب هريان
 عمريم كوكيده، يارقين يولدوزيم
 ايسته گيم شو دور ، تيريكچيليگده
 سېن بيلن اوتسه، كچه - كوندوزيم
 ***

انه تيليم نينگ چين پاسباني
 يشنه گيل كوره ي، يخشي دورانينگ
 اوزگه بېكلردن، كوپ چېكدينگ الم
 ستملر چېكيب، قيغوردى جانينگ
 ***

يشنه يولدوزيم، تايمه گيل زوال
 كويلب بير ابلگه، حقيقت كويى
 آلسين كونگيل لر، نورينگدن بهره
 سېن منگو يشه، عصرلر بويى
 ***

ييل لر بويى سېن، هاريمه ي - تينمه ي
 علم ومعرفت نورينى ساچدينگ
 ابل واولوسگه تعليمينگ بيله
 بخت وسعادت باينى اچدينگ
 ***

اؤن ايگى ياشينگ، تبريكلب بوگون
شانينگه يازديم، بو چكامه نى
ساوغة م قبول ايت، حاليمگه قدر
جوشقين مهر ايله، سورديم خامه نى
ميمنه - فارياب ١٣٦٩/٤/٢٤

عروضى وزن :زمل بحرى نينگ فروعاتى

كوز ترانه سى

ايرته لب اېسدى چمنده كوز شمالى، قىته دن بېردى خبر
 عالمگه قيش اندوهيدن كېلىب،
 بو كۈنگىل باتدى قىغوگه ،
 ينه اوشبو خبرنى انگلەب آلگن، كۈكلم وياز فصلى نينگ مھرى
 بيله اۈزنى اووتگن دردى كۈنگىل،
 چۈمىلدى فكر بحریده،
 چمنده نې طراوت، نې بۇداقردن اثر قالدی؟ چىچكلر پىراغى
 سۇلدى،
 بوكلفت همده غملرنى چىده ألمه ی، كۈنگىلده آرتدى حسرتلر،
 ينه كوز كېلدى، ياز كېتدى، بهار كېتدى ،
 عجايب سۇز!
 جهان كېلماق اپرور، كېتماق،
 مينگ افسوسلر كه عمرىم دفتريدن توستى بير پىراق،
 تىرىكلىك شيوه سى كېلماق اپرور كېتماق ازلدن، باق!
 حيات بير كوى اپرور كيم هر كىشى، اۈز دورىگه چالگه ی،
 بىرى ياقىملى كوى وبىتته سى غملى،
 جهان كيم دىر؟ اصلده تاش بغرلىك، گۈنگلى قتيق، قررى
 اعجوبه،

فلک كيم دير؟ شونينگدېك بىر مهارتلى سحرگر، ابلنى
الداوچى، كه ينگى لرنينگ اېسكى همده اېسكى لرنينگ ينگى
ايله ماق دير، انگه تون - كون ايش!
طبيعت تاغ وتاش بومعركه لرده تماشايبين،
اگر خلقت ابرور شونداق ومېن اوژ تقديريمگه قول،
مېنى، نېدور گناھيم، همده تقصيريم؟!
وفاسيز دير اگر عالم،
كۇنگيل نى قۇيما مېن انگه، وليكن تاكوچيم بارىچه اېتگه ي من
تلاش وايش،
وبوسۇز دير عيان بىركون حياتيم خرمنى ساورولور يېلگه،
وعمرىم حاصلين يغما اېتر بىركون عدم.....
ميمنه ۱۳۷۰/۶/۲۵

عروضى وزن: هزج بحرى نينگ فروعاتى

ھىيت ليك...

آى اۋتگەى، ھمدە كېلگەى كۆپ ييل وييللر،
 سناقسىز آى وييل كېچگەى،
 ارە دە كېلگەى ھىيت لر،
 ینە نوروز ويبرە م لر،
 زمان قىتانی اصلا تۇختمەى كېچگەى،
 وليکن مېن قالیب سېندن يىراق، ای قىز!
 اپتر باشیمدە ھجران شدتی بېداد،
 نېتايین کیم مېنينگ اوشبو غمىمدن اۋزنى بيلماسگە سالیب
 سن، سېن،
 مېنينگ كۈنگلیم اپرورغم منزلی سېن سیز!
 بوزوق كۈنگل نى تورت ياقیدە قۇيگن اویە اۋر گامچی،
 حلاوتسیز اپرور مېنگە حیات سېن سیز،
 نې ھىيت بېرگوسى دلگە قووانچ، نې باشقە خوشليکلر،
 اگر بېرکون مروتن مېنى کلېم سارى كېلسنگ،
 اۋشل کون مېنگە دیرھىيت، ینە نوروز،
 اۋشل کون مقدمينگ گە مينگ تونوس گللاپترمن فرش،
 وباسگن ايزلرينگنى کيپريگيم بيرله سوپورگەى من،
 وجان ودلنى ایلرمن فدا يۈلینگده، ای بادام قباق دلبر،
 وسېندن ایسته گيم ھىيت ليک اۋرنیده:
 فقط بير اۋپگى، بير اۋپگى...

عروضى وزن: بحر كامل مثنى سالم
(مُتَفَاعِلُنْ، مُتَفَاعِلُنْ، مُتَفَاعِلُنْ، مُتَفَاعِلُنْ)

عرض حال

چۇمىلىب كۇنگل، ھجر اۋتيدە، تون وكون اپتر، يىغى و فغان
 بو فغان بىلە، كۇيبان تىم، غم و دردىنى، ابته دور بيان
 تون وكون اۋتر، چو فراق ايلە، آشه دور غمىم، يىنە ھرزمان
 چېكىبان عنا، ناليشىم بىلە، جھان اھلى ھم، يېتى آسمان
 جادو كۇزلرىنگ، مېنگە توشگالى، تىترە ب قالر، بو تىمىدە جان
 ھندو سىنگرى، كېتراۋزدن، كۇزى قۇرقە دى، دىمى كۇرسە قان
 نې كۇزىمدە بار، كېچە اويقو، نې يورە كدە بار، نفسى قرار
 غم يار ايلە، چېكىبان فراق، چوايشىم اپرور، يىغى ھرزمان
 جبر اۋلمسە، بوتىرىكلىگىم، نېگە كۇرمە دىم، نفسى قووانچ؟
 اگر اختيار، اپرور اوشبو دم، نېگە بوفا، مېنگە بو جھان؟
 گھى دوست سن، گھى يار بۇلىب، گھى لطفدن، گھى قھردن
 غم وقىغو، ستمىنگ چىدە ب، مېنى كۇزىاشىم، سوکبى روان
 نې باشىمدە بار، جان اۋىلاوى، نې كۇنگىلدە بار، ھوس حور دن
 مېن ھم فقر، تۇپراغى، سېنى در گھىنگ، مېنگە آستان

عروضی وزن: هزج بحری نینگ فروعاتی

دردلی دوتارچی

دوتارينگنى سحرلى كويى گه بولسم تصدق،

دوتارچى، دردلى آغه م،

دوتارينگ كويى، انگليدى،

سېنى اېسكى فخرلى اؤتميشينگ نى

شان وشوكتدن تۇليق بۇلگن حياتينگ نى

سېنى شوكتلى تاريخينگگه چين شاهد،

آلتاي وتيانشان تاغلىرى،

ينسى - اؤرخون نينگ خطى،

تۇران زمين، افراسياب يورتى،

اؤشل كيم شانىگه فردوسى آيتگن اېردى:

«تېميرتاغ سوبولر افراسياب آتېن اىشتگنده...!*

دوتارچى دردلى آغه م،

قنى باتوديارى، كۇل تگين يورتى؟!

نې بۇلدى بېلكه قان لر، قه يېرده كېتتى خاقانلر؟

اولر كيم نيزه سى وهميدن اېردى، قيصر روم، كونده راحتسيز،

*شېھنامە نینگ قويدە گى بيتى اساسيدە بېرىلگن تعبير:

شود كوه آهن چو دريای آب

اگر بشنود نام افراسياب

اولر کیم جنگ میدانیده تقدیرینی یینگه یدی،
 نې درد وقیغولر توستی، عجایب روزگار اولدی،
 نې لر باشند کپچیردی اوشبو قیغوگه چومیلگن بختسیز
 ابل لر،
 بواندوه لر بیان ایتمکده، علیشیر نوایی خامه سی درکار،
 اگر سؤز آرقه لی ایتالمه سم مین،
 سبن دوتارینگ بیرله کویلب بپر،
 دوتارینگنی سحرلی کوییگه بؤلسم تصدق،
 دوتارچی دردلی آغه م!
 میمنه - ۱۳۶۹/۹/۱۵

عروضى وزن: رمل مثنى محذوف- مقصور
(فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلاتن فاعلن يا فاعلات)

دردلى اون

يۇل توسيب اۇلتيرگن اېرديم، يار جانيمگه قره ب
تېلموريبان اۇنگ وسۇلگه، قيتگن - اۇتگن نى سنه ب
شوم رقيب يۇل تاپمه سين دېب اول آى نينگ كوييده دېب
قوروق ايلرمېن تون وكون، بۇيله ب، هيرياندىن مره ب
اېتدى كۇنگليمنى اسير، اېشيتمادى دردلى اونيم
ناز كيربيكين قۇيب اول، قيغولى دلگه قده ب
تايولوقدى عشق مېنگه، كېتتى اېلكيمدن قرار
آه چېكرمن اۋرته نيب، هجران اۋتيدە قه لتيره ب
بسكه بېداد ايله دى جانيمگه، هجران شدتى
هر كېچە باغير قانى آقگه ي، كۇزيمدىن مولديره ب
۱۳۷۲/۲/۳۰

عروضى وزن: رجزمثن سالم
(مُسْتَفْعِلُنْ ، مُسْتَفْعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ ، مُسْتَفْعِلُنْ)

چين وبالغان

ھجرىدە ھالىمنى اولوس، اشفته سرسان دپيدىلر
چرخ فلک اوضاعسى يا، زلفينگ پريشان دپيدىلر
كۆرمەي كيشيلر حورنى، ھربير گۆزە لنى حور دېگە ي
مېن حور نى كۆردىم دوستلر، نامىنى جانان دپيدىلر
يۇقلىق قولى اورگە ي بەھم، اوشبو تيرىكلىك نقشىنى
اندوھ كيم چين بۇلغوسى، ھرنې كە يالغان دپيدىلر
سیندىردى بىردن طاقتىم، اى ماھ غىغب كۆزلرىنگ
كېرىپك لرىنگ اماجىدە، كۆكسىمنى قلقان دپيدىلر
قدىنگ قىامت آشكار، ابدى خرامىن كۆرسە تىب
صحراى محشر قۇزغە لىب، آشوب ھريان دپيدىلر
عشقىدە اۋرتندى كۈنگىل، انداق مشقتلر چىدە ب
رسم وفا دشوار اېكن، يالغان كيم اسان دپيدىلر
ھرچند اونوتدىنگ بىندە نى، قىلگىل عنایتدن نظر
ھجرىنگ نہایت سىز ابرور، وصلىنگ فراوان دپيدىلر

مىمنه ۱۳۷۲/۶/۹

عروضی وزن: متقارب مثنیٰ محذوف- مقصور
(فَعُولُنْ ، فَعُولُنْ فَعُولُنْ ، فَعِلْ یا فَعُولُ)

یو بوک متفکر، شوق او بغانیش دوری نینگ مشعلداری
امیرعلیشیرنوی توعیگننن (۵۷۰) بللگه بغشله نب
یازیلگن.

نوی باگه عرض حال

نوی نی اېسلب، نو چېکمی شام
نوی بو کشور ارا چېکمی شام
تعب- ستم باتقاغیده قالب
اؤزاق عصرلر، یاولره یالباریب
ستم تیغی دللرنی چاک ایله گن
بوتون اېلنی بول غم هلاک ایله گن
بیزه اؤزگه بېکلر جفا اېتدیله
ستم- ظلم بس ناروا اېتدیله
ایگی اوچ عصرلر بولدی آواره میز
ستم تیغی بیرله کؤنگیل پاره میز
نی اېل ونې هم تیلده بار اعتبار
بوغملر بیله اېلیمز سوگوار

آنه یورتده اېمدی بیز آواره میز
 ستم تیغی بیرله کؤنگیل پاره میز
 ستم بیرله هر دورده بینچیلیب
 تیکن لر ایاقلرده کوپ سنچیلیب
 بو یورتدن کبتیب تورک بېدادی هم
 نې بېداد، بلکه بوتون دادی هم
 ایلیکدن بېریب یوق ایله باریمیز
 قارین قیغوسی تون وکون کاریمیز
 جهالتگه بیزلرنی یارابتدیلر
 نفاق - ایریلیققه دچار اېتدیلر
 یوگوردیک بو عالمده حرمان چېکیب
 غم و قیغو، حسرت فراوان چېکیب
 اولوس اغزیدن آنه تیل کبتدی دېب
 کېچه - کوندوز، هم آی ویل کبتدی دېب
 بیزه تور کچیلکدن نشان قالمه دی
 نه یلغوز نشان، عزوشان قالمه دی
 بو یورتده بولیب اؤزگه لرنینگ قولی
 بودور غفلت و جهل نینگ حاصلی

بيليمده، سياستده هيچكاره ميز
 بوملكده قرايخت تاباره ميز
 بواپلگه فلک التفات آيله مس
 كه پروا انگه اوزگه، يات آيله مس
 نوایى بابا، خسته دور خاطریم!
 نې بؤلگه ی بو حالت بیلن آخريم؟!
 مزارينگ بوليب بنگی لرگه مكان
 هرات شهريده اؤن بير بيلدن بويان
 بو حالنى كؤريب، اونگه قان بيغله ديم
 كؤنگيل دردی آيلب، بيان بيغله ديم
 علاجيم يبتيشسه قوره رديم اوزيم
 اگريالغان آيتسم آقرسين كؤزيم
 توزتسين دېماسديم اونى اوزگه لر
 بو حالت بيله قنچه قالسين مگر؟
 الم لرده قالدیم، نوا ايزله ديم
 نوا سېندن ای آشنا ايزله ديم
 كه ای سؤز وهم يورت شاهنشهی!
 نوا بيرله كؤنگليمگه اېت همرهی

بویۆلده نجاتیمنی سېندن سۆره ی
 ینه اېسکی دۆرلرنی قیته قوره ی
 بابام سن، پیریم سن، مېنی قۇلله گیل!
 نجات یۆلی ساری مېنی یۆلله گیل!
 قالیب من بو یورتده اسیرمحن
 وطنده یشه رمن ولی بېوطن!
 بېرھمت، ھراتده مزارینگ قوره ی
 یوقالغن شکوه- اعتبارینگ قوره ی
 سېنی اېسله دیم قۇلگه آلدیم قلم
 پیریشان بو سۆزلرنی قیلدیم رقم
 سۆز اقلیمی شاھی سېن ومېن غریب
 غم واندوه وقیغولرگه قریب
 ***

بیزینگ ساری اېس، ای خراسان یېلی!
 قۇره ی قیته تورک عالمی، تورک اېلی
 نوایی، کۇنگیلده صفای یېبار!
 بسی بېنوامن، نوایی یېبار!
 قۇلیم بوش حضورینگده کېلدیم، کېچیر!
 بوبزم سرورینگده کېلدیم، کېچیر!

مددقيل يېبار بيزگه بير رهبري
 كه قورسين بيرار سداسكندري
 يوقاتسين بو ياجوج وماجوجلر
 وطنده عدالت ايتيب مستقر
 سېنى سؤزلرينگ عقل گنجينه سي
 ادب برجى نينگ مهرتابنده سي
 گراولادلرينگ برچه، خاك اولسه لر
 ستم تيغيدن چاك- چاك اولسه لر
 آچونده سؤزينگ پادشاهليك قيلر
 بارى ابل بيلن همناوليك قيلر
 سېن اول سن كه تا تورك بېدادى دور
 فلک اؤزره تاسؤز بنيادى دور
 فلک كورمادى سېن كېبى نادرى
 نظامى كېبى نظم ارا قادرى
 ميمنه - فارياب ۱۳۸۹/۱۱/۲۱